Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 279 (17402) | 1986 оной декабриин 3, среда | Сэн 3 мун.

РСФСР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси

РОССИ: ХУРДАДХАЛГЫН, ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГЫН ХАРАА ЗАМААР

Эмхитэй, нэгэ жэгдэ ажалаар түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлые түгэсхэхэ гэжэ Росcии Федерациин ажалшад оролдоно. КПСС-эй XXVII съездын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлэн, тэдэнэр республикын ажабайдалай бүхы талануудые шанарай талаар шэнэдхэн хубилгаха хараа шугам батаар баримтална. Хэһэн юумэеэ шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ зуураа, олон миллион хүн зонтой Росcи шэнэ юумэ үүсхэлгын ба бэдэрэлгын шэнжэ шанараар нэбтэрһэн түсэбүүдые хараална.

Экономикые болон социальна һалбарииие саашадань хүгжөөхэ, нарижуулха шухала асуудалнуудые РСФСР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси зүбшэн хэлсэнэ. Декабриин 2-то Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо тэрэ нээгдээ.

Нүхэд **М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев, И. В. Капитонов** гэгшэдые депутадууд болон айлшад альга ташалгаар угтаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. М. Грибачев** сессиие нээбэ.

Сессинүүдэй хоорондохи үедэ наһа бараһан депутат Н. А. Касаткинагай дурасхаалые хүл дээрээ бодожо, сугларагшад ёһолон хүндэлбэ.

Мандатна комиссиин элидхэлээр шэнээр һунгагдаһан депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые мэдэрхэ тухай тогтоол баталан абтаһан байна.

Сессиин зүблэхэ зүйлнүүд баталагдаба. Тэрэнэй зүбшэхэ зүйлдэ нимэ асуудалнууд оруулагдаа гэбэл: РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй бүридэлдэ хэгдэхэ хубилалта тухай; РСФСР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1987 оной гүрэнэй түсэб тухай, мүн 1986 оной түсэбэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай; РСФСР-эй 1987 оной Гүрэнэй бюджет болон 1985 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай; РСФСР-эй Верховно Соведэй Элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын ба спортын талаар комиссиин хүдэлмэри тухай; РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшоор депутат **Ш. А. Мустаевые** сесси һунгаба.

РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1987 оной гүрэнэй түсэб тухай, мүн республикын Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1986 оной гүрэнэй түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай элидхэл РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ депутат **Н. И. Масленников** хэбэ.

Байгша ондо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө мүрысөө эрид шангадхая!

3000 КИЛОГРАММ — МИНИИ ЗОРИЛГО

Хэнэйшье мэдэһээр хүдэлжэ ябаһан хүн бүхэн жэл ошохо бүри дүй дүршэлөөр баян болодог гээшэ ааб даа. Тэрэнэй хажуугаар шэлэһэн ажалдаа үнэн зүрхэнһөө дурлаха хэрэгтэй. Тиигэнгүйгөөр ямаршье амжалта туйлахагүйш.

Би түрэл Оронго нютагтаа гушан нэгэн жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлжэ ябанаб. Энэ хугасаа соо олон юумэ хараab, үзөөб. Үбһэ тэжээлээр дутамаг жэлнүүдшье тудалдаа. Нилээд «хара» хүлһөө адхаал хүн аабзаб. Мүнөө үеын байдал абажа харахада, манай ажалда яһала хубилалтанууд боложо байна. Һүнэй фермэ дээрэхи ажал оньһожоруулагдаа. Һаалишадай хүдэлмэри нилээд хүнгэдхэгдэнхэй гээшэ. Минии хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо үнеэдэй ашаг шэмэнь дээшэлүүлэгдэжэ байна. Теэд үшөөл һанаһандаа хүрэжэ шаданагүйбди. Иимэ һайхан эрхэ байдалда ажаллажа ябаад, жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаахагүй гээшэ хайшаа юм? Тиимэһээ энэ хараа зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ һаналтай хүдэлнэб.

Манай фермэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэдэг. Оронгын һүнэй фермын бүхы 19 һаалишан энэ ажалай тэмсэлдэ хам оролсонхой. Үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр би коллектив доторoo дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ гарааб. Намтай ана мана мүрысэдэг һаалишад нилээд олон. Би фермынгээ залуу малшан Валерий Раднаевтай мүрысэдэгби. Энэ хүбүүн наһаараа хэды залуушье һаа, ажалша бэрхээрээ коллектив соогоо, үетэн нүхэдэйнгээ, аха заханарайнгаа дунда хүндэтэй болонхой.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые сат соонь согсолжо, олондо дуулгаха гээшэ тон шухалада тоолоноб. Юуб гэхэдэ, һаалишан, малшан бүхэн үдэр бүриингөө дүнгүүдээр һонирхожо, хэмнай түрүүлжэ ябанаб, хэмнай хожомдоноб гэжэ хододоо мэдэжэ абана бшуу.

Фермэдэмнай һаалишадаар хүдэлхэеэ ерэһэн залуушуул олон. Эдэ хүбүүд, басагадые коллективэйнгээ гэшүүд болгожо абахадаа, һаалишанай мэргэжэлые шудалхадань тэдэнэртэ хамһалсахые оролдогшобди. Би өөрөө залуу хүбүүн Владимир Доржиевай һурган хүмүүжүүлэгшэ болоноб.

Залуушуул тухай хэлээ хадаа тэдэнэрэй түрүү малшад болохо хэрэгтэ туһалха уялгатайбди. Тэдэнэртэ саг соонь заабари захяа хэлээд, заажа үгөөд, дэмжээд байбалнай, малшад болохоёо ерэһэн хүбүүд, басагад богони болзорой туршада һаалишадай «нюусатайнь» танилсаха ушартай. Минии шаби — Владимир Доржиев һү һааха жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь холо урид дүүргэжэ шадаба. Тэрээндэ шэнэ түрэһэн гунжад даалгагданхай юм. Ехэл бэрхэ, бүхы юумэндэ шадамар хүбүүн.

Намда 21 үнеэн даалгагданхай. Өөрынгөө бүлэг үнеэдһээ үдэртөө дунда зэргээр 120 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 6 килограмм һү һааһаб. Арбан һарын дүнгөөр би үнеэн бүриһөө 2507 килограмм һү абажа амжааб. Энэ үрэ дүн туйлахын тула жэлэй туршада һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй. Мүн тиихэдэ буйлуулагдаһан, шанаржуулагдаһан тэжээл онсо удха шанартай байна. Эмэ малые саг соонь үрэжүүлхэ, шэнэ түрэһэн гунжадые зүбөөр һааха хэрэгые анхаралһаа алдахагүй ёһотойбди. Би үнеэдэй хэдыдэ ороондо орохо сагыень техник-үрэжүүлэгшэдэ өөрөө хэлэжэ үгэгшэб. Үнеэдээ тугаллаһанайнь һүүлээр табан һарын туршада үдэрэй гурба һаагшабди. Иигэжэ бидэ үнеэдэйнгээ ашаг шэмыень дээшэлүүлдэгбди.

Сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абахын тула һаамхай үнеэдээ һайнаар, зүбөөр эдеэлүүлхэ шухала. Фермэ дээрэмнай һаалишан бүхэн даалгагдаһан малдаа тэжээлыень өөһэдөө бэлэдхэжэ үгэнэ. Тиихэдээ бидэ тусгаар амһарта соогоо хубааряар үгтэһэн тэжээлээ хуу хэжэ, шанажа буйлуулаад, үнеэдтээ эдюулдэгбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхиндэ социалис уялга абахадаа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2500 килограмм һү абаха байһанаа мэдүүлээ һэм. Мүнөө, жэлэй түгэсхэхэ багаар өөрынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абабаб. Үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаажа, республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болохо аргатай байһанаа мэдүүлнэб. Энэмнай хүнгэн хэрэг бэшэ. Теэд бэелүүлмээр гэжэ бодоноб.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ амжалта түгэсөөр ажаллаһанаймни түлөө совхозой дирекци, партком, профком намайе Чехословакяар аяншалха түлөөһэгүй путевкоор шагнаа һэн. Энэ һайхан оронoop аяншалаад, ехэл урма баяртай һаяхан бусажа ерээб. Юрын малшан эхэнэрэй иигэжэ, түлөөһэгүй путевкоор хари гүрэнөөр аяншалалга ямар бэ даа нэгэ жэгтэй һонин шэнгеэр намда үзэгдэнэ. Энэмнай гансал манай орондо болодог үйлэ хэрэг гээшэ ааб даа. Байгша ондо минии нүхэд Монголой Арадай Республикаар, Болгариин Арадай Республикаар аяншалһан байха юм. Иимэ анхаралаар хүрээлэгдэнхэй байгаад, муугаар хүдэлхэ аалши? Үгы даа. Ушар тиимэһээ бидэ өөһэдынгөө хэжэ ябаһан ажалаа саашадань улам һайнаар эрхилжэ, һү һаамаа дээшэлүүлхын түлөө оролдохобди.

Е. АНГУРОВА,
Ивалгын районой Оронгын совхозой Түбэй һү һаалиин фермын һаалишан.

Жэлэймнай һүүлшын һара гараба. Мал ажалай гол продуктнуудые — мяха, һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаринуудые, социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй шиидхэхы хаһа ороо.

Илангаяа байгша ондо бүхы республика соогоо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэһэн дайшалхы зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ эгээл мүнөө бодото хубитаяа оруулха гээшэ һү һаалиин фермэ, комплекс бүхэнэй коллективүүдэй, бүхы һаалишадай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Энэ талаар үнгэрһэн ноябрь һарын һүүлшын арбан хоног ямар үрэ дүн харуулааб гэхэдэ, урдахи арбан хоногойхитой сасуулхада, олонхи районуудта һү һаали зарим тэды дээшэлүүлэгдээ. Хэрбээ ноябриин 10-һаа 20 болотор республика соо бүхыдөө 32 мянган центнер һү һаагдаһан байбал, һүүлэй арбан хоногто тэрэнь 33,5 мянган үлүүтэй центнертэ хүргэгдөө гэхэ гү, али энэ үе һү һаали 1500 үлүүтэй центнерээр дээшэлүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй районой ажахынууд ноябриин хоёрдохи арбан хоногто хамтадань 2196 центнер һү һаһан һаа, гурбадахи арбан хоногтонь тэрэнээ 600 шахуу центнерээр нэмээжэ шадаа. Тарбагатайн, Хориин, Түнхэнэй, Яруунын районууд энэ үе соо һү һаалияа зарим тэды дээшэлүүлээ.

Урдахи арбан хоногойхитой сасуулхада, олонхи районуудта үнеэн бүриин һү һаам зарим тэды нэмэбэшье, тэрэнь үшөөл бага байһаар Диилэнхи ажахынуудта үнеэдэй олоор тугаллажа эхилһэнэй ашаар һү үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдээ. Үнэндөө, үнеэн бүриин һү шэмые үдэр бүхэндэ горитойгоор нэмээжэ шадаал һаа, 2000 килограммай хилэ дабагдаха байна ха юм. Тиимэһээ мүнөө олонхи районуудта үнеэн бүхэнһөө сүүдхэдэ оройдоол 2,5—3,3 килограмм һү һааха гээшэмнай тон бага бшуу. Илангаяа үбэлжэлгын түлэг ябажа байһан үедэ, хаа хаанагүй малай эдихэ тэжээлэй элбэг байһан сагта һү һаалиие эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо дүүрэн бии. Гансал тэжээл зүбөөр буйлуулжа, малаа тааруу рационоор эдеэлүүлхэ, ехэ һүнэй түлөө эрид шанга тэмсэл үдэр бүри ябуулха талаар хүдэлмэри үшөөл һуладана.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДТА ҺҮНЭЙ ХЭР ҺААГДАЖА БАЙҺАН ТУХАИ

1986 оной декабриин 1-эй мэдээн

(һаагдаһан һүн килограммаар)

Районууд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн: Жэлэй эхинһээ	Урдахи арбан хоногто (сүүдхэдэ)	Һүүлшын арбан хоногто	Дээшэлһэн доошоржо ниинь (+) (—)
Хойто-Байгалай	2227	4,6	5,0	+0,4
Кабанскын	2223	4,1	4,2	+0,1
Ивалгын	2113	4,6	4,8	+0,2
Мухар-Шэбэрэй	2044	4,4	4,4	—
Прибайкалиин	1940	3,5	3,6	+0,1
Хориин	1907	3,5	4,1	+0,6
Сэлэнгын	1902	3,5	4,5	+1,0
Бэшүүрэй	1870	3,7	3,7	—
Түнхэнэй	1863	3,0	3,0	—
Загарайн	1843	3,5	3,3	—0,2
Зэдын	1840	3,5	4,4	+0,9
Тарбагатайн	1732	4,8	5,0	+0,2
Хяагтын	1720	3,4	3,5	+0,1
Яруунын	1641	2,8	2,9	+0,1
Хурамхаанай	1619	2,9	2,9	—
Баргажанай	1605	2,7	2,7	—
Захааминай	1595	3,1	3,4	+0,3
Баунтын	1492	2,6	2,6	—
Хэжэнгын	1429	2,9	2,9	—
Ахын	797	2,4	3,1	+0,7
Республика	1835	3,6	3,8	+0,2

Иимэ эрхэ байдалда Зэдын, Загарайн районуудай ажахынуудай һүүлэй арбан хоногто һү абалгаяа үшөө доошонь оруулаад, харин Баргажанай, Хэжэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай районуудай һү һааляа оройдоо нэмээгээгүй байхада, энээнэй шалтагаанишье ондоогоор тайлбарилхын аргагүй.

Энэ жэлдэ республика соо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын тула декабрь һарада үшөө 165 килограммһаа бага бэшэ һү һааха хэрэгтэй болоно. Теэд үнгэрһэн ноябрьда олонхи районуудта үнеэн бүриһөө оройдоол 120—130 килограмм хүрэхэгүй һүн һаагдаа ха юм.

Тиимэһээ үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ шадаал һаа ехэ һү һаахын тула бүхы шухала хэмжээ абаха, социалис мүрысөөнэй эршые эрид шангадхаха саг ерээ.

ШАНГА ШАЛГАЛТА

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Загарайн районой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд байгша оной эхинһээ сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар шанга шалгалта бариба. Эдэнэр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, үнгэрһэн һарын һүүл багаар гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ даабарие дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Тоһоной заводто дүн хамта 70 мянган центнер һүнэй тушаагдаха һаа, харин 70050 центнер сагаан эдеэн худалдагдаһан байха юм. Түсэбэй дүүргэлтэдэ Онохойн, Эрхирэгэй совхозуудай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшад хубитаяа ехээр оруулаа.

Арбан һарын дүнгөөр районой долоон ажахын хоёрынь үнеэн бүриһөө дунда зэргээр һү һаагаа. Эдэнэй тоодо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2053 килограмм, Хүрбын ОПХ —2003 килограмм һү абаһан байха юм.

Район доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Онохойн совхозһоо һаалишад Л. Козлов, С. Буржанова, Б. Бурханова, А. Садовская, Е. Дашидондукова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо В. Дабаева, В. Жербакова, В. Нимаева, Эрхирэгэй совхозһоо Б. Дондукова, Н. Норбоева, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозһоо М. Белова, Б. Гармаева, В. Шевелева, С. Шурыгина, Хүрбын ОПХ-һаа Н. Шакирова болон бусад шалгаржа гарана. Эдэ түрүүшүүлэй шэн габьяатайгаар ажаллаһанай ашаар район иимэ амжалта туйлаба бшуу.

Загарайн районой малшад өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ түсэбһөө гадуур 12 000 центнер һү худалдахаар хараална.

А. ТРОФИМОВА.

Колхозоймнай һаалишад байгша ондо бүхыдэнь 13 мянган центнер һү гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ ноябриин 15-да 13,1 мянган центнертэ хүргэһэн байна.

Ажахын хоёр фермэнүүдэй коллективүүд өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, үбэлжэлгын үедэ бүри һайнаар хүдэлхэ гэһэн Бэшүүрэй совхозой болон Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа. Энэ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур бүхыдэнь үшөө 2247 центнерһээ бага бэшэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаха, үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1150 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэжэ шиидэбэ.

Һү һаалиие дээшэлүүлхын түлөө колхоз соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Энхэ-Талын фермынхид урда мэтэ түрүүлжэ ябана.

Байгша ондо бүхы республика соо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, Энхэ-Талын фермынхид түрүүшын амжалта туйлажа байна. Дүршэлтэй бэрхэ һаалишан Гармацу Гомбоцыреновна Намсараева жэлэй үнгэрһэн 11 һарада үнеэн бүриһөө 2210 килограмм һү һаагаад, коллектив соогоо эрхимлэнэ. Мүн дүршэлтэй һаалишад Нина Жамсарановна Тудупова, Дулма Бадмаевна Цыдыпова, Нина Доржиевна Гумпылова гэгшэд үнеэн бүриингөө жэлэй һү һаамые бүри ойрын үдэрнүүдтэ 2000—2100 килограммһаа дээшэ гаргаха аргатай.

ШЭНЭ УЯЛГА АБААД...

Н. БУДАЦЫРЕНОВ,
Хяагтын районой «Дружба» колхозой ахамад зоотехник.

...АЛУУ ...ММУНИСТ

...ий совхозой Буламай отделениин хонишон ...Ринчинов КПСС-эй гэшүүндэ абтаба. Тэрэ аба... хойшо хэжэ ябаһан ажалые үргэлжэлүүл... Үни болонгүй ажалша бэрхэ хүбүүн сов... хонишодой зэргэдэ ороһон байна. Кандидат... үедөө партиин гэшүүн болохоор байһанаа ...сүг хүдэлдэг нүхэдтөө харуулаа. Тэрэ үн... эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түл... тушааха түсэбөө дүүргэһэн байна. Залуу ком... жэлдэ иимэл социалис уялга абаад, һайнаар

...олон. Залуу коммунистнууд габшагай ажа... ...ралсалаараа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи... ...аараа энэ үндэр нэрые харюулжа, Лени... ...һоор, партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые үргэхые ...КПСС-эй XXVII съезд ехэ анхарал хан... ...хэгдэһэн Политическэ элидхэл соо иигэ... ...Кадрнуудай харюусалга болон эдэбхи үүсхэл ...гэшүүдэй арюун сэбэр, үнэн сэхэ шэн... ...эсэшэ сусашагүй тэмсэлэй зайлашагүй шу... ...апрелиин Пленумэй тобшололой гүнзэгы ...бүри тодоор элирнэ».

...олон залуу хүнүүд партида ороно. Тэдэмнай ...шэд, колхозникууд болон интеллигенциин ...Партида һая орогшодто үзэл сурталай... ...һайн бэлэдхэлтэй, гүнзэгы эрдэм мэ... ...хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, һайн һайхан ...зүбөөр бэеэ абажа ябахаар һургаха ...Партиин зэргэнүүдые олошоруулха, залуу ...хүмүүжүүлхэ гээшэ партийно-эмхидхэлэй ...хүдэлмэриин гол асуудалнуудай нэгэн

...истнуудай ургалта, хатуужалга хэдаа партий... ...изацинуудай ажал ябуулгын шухала участогуу... Тэдэнэр залуу коммунистнуудта түрүүшын ...анхарал хандуулха ёһотой. Тэдэнтэй хөөрэлдэ... ...заабари, зүбшөөл үгэхэ, һанал бодолыень ...ходол хашартай болоторнь үлүүсэ һур... ...хэрэгэй түлөө үнэн сэхээр тэмсэхээр бэлэн ...дэнь туһалха ёһотой.

...хүдэлмэридэ хэр зэргээр хандадагаараа ...гээшэ. Тиимэһээ залуу нүхэдые эдэбхижүүл... ...коллективүүдэй ажабайдалда тэдэнэй нүлөөе ...оролдодог партийна организацинууд тон зү... Энэ талаар Улаан-Үдын нарин сэмбын комби... ...хэгдэнэ. Партиин гэшүүндэ кандидадаар аб... ...хөөрэлдэжэ, тэдэнэй һанал бодол мэдэһэнэй ...мэргэжэл шадабаритай, абари зантай зохип... ...даабари үгтэдэг байха юм. Иигэжэ даабари ...гээд дүй дүршэл гэршэлнэ. Юуб гэхэдэ, ...дэхэ, дуратай юумые хэзээдэшье һайнаар, ...байна. Иимэ дүршэл олон партийна орга... ...айгаар хэрэглэнэ. Тиихэдээ залуу коммуни... ...гөө эдэбхеэр гаргаһан үүсхэл дэмжэхэ, пар... ...дүршэл олоходонь саг үргэлжэ туһалха

...истнуудтай хөөрэлдэхэ, тэдэнэй партиин Ус... ...дые хэр дүүргэжэ байһан тухай партийна суг... ...комой, бюрогой заседанинууд дээрэ тоосоо ...дэниие хүмүүжүүлхэ шухала онол аргануу... Энээниие прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, ...Бэшүүрэй районой «Победа», Мухар... ...«Искра» колхозуудай, Хориин районой ...совхозуудай партийна организацинууд ...Үнэн сэхэ, нүхэр ёһоной эдэ хөөрэлдөө... ...ехэ туһалдаг, тэдэниие журамшуулдаг, ха... ...дээшэлүүлдэг байна. Тэдэнэр түргөөр ооһэ... ...боложо, дутуу дунданууудаа түргэн усадхадаг

...зарим партийна организацинуудта суглаа үн... ...тэрэниие бэлдэхэ тусхай бүлэг эмхидхэгдэ... Энэ бүлэгэй бүридэлдэ заатагүй залуу комму... ...одог. Тиихэдээ тэдэнэр партийна организа... ...гатай, партком болон бюрогой хүдэлмэритэй ...элдэб баримтануудые шэнжэлжэ, согсолжо ...хүдэлмэри яажа һайжаруулха тухай бододог ...залуу коммунистнуудта суглаанууд дээрэ ...хэлэхэ, дутуу дунданудые зүбөөр шүүм... ...дурадхалнуудые оруулха арга боломжо үгэ...

...истнуудтай ябуулха хүдэлмэриин онол аргануу... ...һайнаар хэрэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэй залуу ...нүлөөлдэг байһан партийна организациин ...байдалһаа сэхэ дулдыдана. Бэе бэедээ ёһотойл ...ууды табидаг, дутуу дунданууудаа нюудаг... ...зандань хэлэжэ, усадхахые оролдодог, шүүм... ...шүүмжэлэл дэлгэрүүлдэг партийна орга... ...залуушуул түргэн болбосоржо, ёһотой партиин ...шарайтай болодог байна гээд дүй дүршэл ха... ...хэдэ, Үдын совхозой Баян-Голой һү һаалиин ...залуу коммунист Юлия Гончикова бого... ...дүршэлтэй һаалишан боложо, аха нүхэдөө бу... ...гаа гурбан мянгатанай клубта ороһон байна. ...үрэ дүнгөө туйлахаар ажаллажа байна. Бэ... «Победа» колхозой В. Багуловай ударидадаг ...ажалай бригада жэлһээ жэлдэ үндэр урга... ...республика соогоо мэдээжэ болонхой. ...эсэтэй ажалаараа бэеэ харуулһан залуу ком... ...олохо, нэрлэхэ болоо һаа олон.

...зарим залуу коммунистнууд эдэбхи үүсхэл... ...абаһан ажалаа эдэбхижүүлхэ, һайжаруулха гэ... ...дэлгэ, эрмэлзэлгүйгөөр ажаллана. Ниитыншье ...аар хабаадана. Тэдэниие партида абаһан пар... ...инууд эндэ сэхэ гэмтэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. ...партида шэлэн абаха гурим баримталнагүй, энээн... ...хандаһан байна бшуу. Партиин гэшүүндэ ...абаһан аад, энэ үе соогоо Уставай эрилтэнүү... ...жа, партиин гэшүүд боложо шадаагүй залуу ...дайралдана.

...организацинууд, райкомууд болон горко... ...абтаха хүнүүдые гүнзэгыгөөр шудалха, һайн, муу ...элирүүлхэ ёһотой. Тиихэдэ тэрэнэй хүдэлжэ ...коллективэй, суг хүдэлдэг нүхэдэйнь һанамжа... ...хандуулха хэрэгтэй. КПСС-эй XXVII съезд ...хүнүүдые абаха асуудал зүбшэхэ хэрэгые ...рилтыень дээшэлүүлхэ зорилгонуудые табяа. ...партийна организацинууд энэ асуудал нари... ...лжа, шэнэ шата гаргаха уялгатай.

...партида абтаба... Тэрэнэй ажабайдалда энэ ...гардашагүйгөөр хадуугдадаг. Саашадаа тэрээн... ...харгы, үлүүсэ хүнгэлэлтэ гэжэ байхагүй. ...хододоо түрүү зэргэдэ ябаха эрхэ үгтэнхэй. ...залуу коммунист хэр зэргээр ойлгоо, мэдэ... Партиин табиһан мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ хүрэ... ...залуу коммунистын өөртөө хандалгаһаа, аха нү... ...алга, эрилтэһээ сэхэ дулдыдаха. Партида за... ...дые шэлэн абаха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ гээ... ...бүхэнэй нангин уялга мүн.

...ДОКУМЕНТНҮҮД ХЭБЛЭГДЭБЭ

...нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй зур... ...эрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүү... ...орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ ...хэһэн элидхэл ба түгэсхэлэй үгэ брошюра ...гдэбэ. СССР-эй Экономическа ба социальна ...оной Гүрэнэй түсэб тухай Совет Социалис ...Союзай Хуули болон СССР-эй Экономиче... ...хүгжэлтын 1986 оной Гүрэнэй түсэбые бэе... СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Тог... ...соо оруулагданхай. ...литиздатаар гаргагдаа.

(ТАСС).

...С-эй ЗАГАРАЙН ...КОМОЙ ПЛЕНУМ

...Загарайн рай... ...боложо үнгэ... ...дээрэ эм... ...алнууд зүб... ...байна. Он... ...ороһон... ...улан, В. Е. ...СС-эй райко... ...секретариин ...нэй уялга... ...райкомой нэгэдэхи секретаряар В. Р. Булдаев һунгагдаба. Нүхэр Булдаев урда тээнь КПСС-эй обкомой хүнгэн промышленностиин ба арадай хэрэглэлэй эд бараанай таһагые даагшаар хүдэлжэ байһан юм.

Партиин райкомой пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой секретарь К. К. Шомоев хабаадаа.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэйн түлөө

ҮБЭЛЭЙ ҮЕДЭ — ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР

«Арадай ажаһын бүхы шатануудта болон бүхы һалбаринуудта хүтэлбэрилгын, эмхидхэлэй байгууламжые, түсэб зохёон табилгые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй» гэжэ ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд дотор заагданхай. Юрэнхыдөө шэнжэлэн хараад үзэхэдэ, манай нэгэдэлдэ түсэб зохёон табилгада ехэ дутагдалнууд бии. Юундэ энэ асуудалда ябаһаар тоггообши гэхэдэ, дүнгүүдтэймнай сэхэ холбоотой. Нэгэдэхеэр, модо ойдо бэлэдхэхэ түсэбнай иимэ модоной ойтайгада элирүүлэгдээд байһан хэм хэмжээнһээ 7 процент дээшээ байна. Тиигэжэ модо бэлэдхэлгэ болон эльгээлгэ жэлдээ 260 мянган кубометрээр үлүүсэ түсэблэгдэнэ бшуу. Түсэблэгдэһэндэ хүрэхөөр бэлэдхэхэ гэхэдэ, иимэ модоной үгы дээрэһээ жэлдээ 6 миллион түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ баатай болонобди. Энэмнай финансова бүхы байдалдамнай муу талаһаа нүлөөлнэ.

Хоёрдохёор, модо бэлэдхэлгын түсэб һүүлэй жэлнүүдтэ анхан тоггоогдоһонһоо хубилгагданагүй. Гол түлэб тусхай техническэ хүсэнэй байгуулагдаагүй газарта ехэ модо бэлэдхэхэ ёһотой болонобди. Жэшээлхэдэ, Хандагатайн леспромхоздо 630 мянган, Яруунын, Баунтын ой тайгада 130 мянган кубометр модон вахтова аргаар бэлэдхэгдэхэ ёһотой болоно. Тиихэдэ Муяын, Уоянай леспромхозуудта 385 мянган кубометр тоггоогдонхой һаань, оройдоол 230 мянган кубометртэ хүргэгдэнэ.

Тобшолол хэхэдэ, техническэ хүсэнэй һула дээрэһээ аяар 750 мянган кубометр модон заагдаһан газарнуудһаа эльгээгдэхэ аргагүй болоно.

Гэбэшье һүүлэй хоёр жэлэй туршада модо бэлэдхэлгын предприятинуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри урданайхиһаа нилээд һайжаруулагдаа. Ой модоной, целлюлозо-саарһанай, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын нэгэдэлнүүдэй дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна мүрысөөн ехэ үүргэ нүлөөтэй байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Иигэжэ социалис мүрысөөнэй эршэ дэлисэ нэгэдэлдэмнай эрид шангадхагдаа һэн. Үнгэрһэн арбан һарын туршада продукци худалдаха, модо зөөхэ түсэбүүд сүм дүүргэгдэө. Модо болбосоруулгын олон продукциин хэмжээ хаража үзэхэдэ, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, нилээд дээгүүр байна. Бии байгаа техникээ ашаг үрэтэйгөөр, мүн модо зөөхэдэ илангаяа аятай үбэлэй хаһые зүбөөр хэрэглэлгэдэ, ажалай эмхидхэл, журам, гурим һайжаруулгада онсо анхарагдаа юм. Бүхы предприятинуудта ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэжэ, гүрэнэй түсэбэй заатагүй дүүргэлтые хангаха тухай бригада, халаан, участок бүхэнэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө һэн.

Гол дүнгүүдээрээ урагшатай ябабашье, хюрөөдэмэл материал, шпала үйлэдбэрилхэ, мүн хэлсээтэ уялгануудай ёһоор продукци эльгээхэ түсэбөө бэелүүлжэ шадаагүйбди. Эндэ түсэб зохёон табилгын дутагдалнууд ехэ нүлөөтэй гээ һэмди. Гадна үйлэдбэриие болон ажал эмхидхэлгэдэмнай дутагдалнууд олон. Мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ, түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэг эдэбхитэйгээр ябуулагданагүй. Комплексно бригадануудай, участогуудай, лосопунктнуудай, леспромхозуудай партийна организацинуудай, партгруппануудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ хүдэлмэри үшөөл һуладана.

Модошодой һуудал, байдал һайжаруулхын түлөө хаа-яагүй оролдолго гаргагдана гэхын аргагүй. Байгалай модоной баазада, Клюевскэ, Баргажанай, Хандагайн леспромхозуудта кадрнууд, илангаяа механизаторнууд олоор дуталдана. Тэд кадрнуудые тоггонижуулан хүдэлгэхын тула эндэ гэр байрын, социально-соёлой, ажаһуудалай объектнүүд саг соогоо баригданагүй.

Ерэхэ жэлдэ коллективэй урда хүнгэн бэшэ зорилгонууд табигдана. Модо бэлэдхэлгын түсэбэй байгша оной хэмжээндэ үлэхэ һаань, хюрөөдэмэл материалнуудые, шпала үйлэдбэрилгэ тус тустаа 28,20 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ. Түхэреэн модоной материалнуудые үйлэдбэрилгын түсэбые ой модоной фондтой зохилдуулан, тааруу хэмжээндэнь хүргэхөөр дурадхал оруулагдаа. Тиигэжэ 1986 онойхидо орходоо 100 мянган кубометрээр бага түхэреэн модон үйлэдбэрилэгдэхөөр хараалагдана. Үйлэдбэри хүтэлбэрилгые һайжаруулхаар 3 томо предприяти байгуулаабди. Тиигэжэ модо бэлэдхэдэг леспромхозууд модо хэрэглэдэг, болбосоруулан буйлуулдаг предприятинуудай бүридэлдэ оруулагдаа. Энэмнай хадаа Онохойн модоной комбинат, Хандагатайн, Баргажанай леспромхозууд болоно. Эмхидхэлэй талаар үшөө дүүрээдүй, хоорондохи харилсаандань, байгуулгадань гүйсэд ойлгогдоогүй зүйлнүүд үшөөл бии. Гэбэшье энэ үүсхэлэймнай ашатай туһатайнь эрсашагүй.

Жэлэй туршада нэгэ жэгдээр модо бэлэдхэжэ эльгээхэ гэһэн хараа зорилго мүнөө дээрээ бэелүүлэгдэмээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, модо зөөлгын харгынууд хараа байса дуталдана бшуу. Тиимэһээл модо бэлэдхэлгээр жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө үбэлэй хаһые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаха ёһотойбди. Дулаанай үедэ, онсолбол, майһаа эхилээд сентябрь хүрэтэр түсэбтөө хүнгэлэлтэ хэхэ, харин хүйтэнэй хаһада эршээ шангадуулха гэһэн дурадхалтаймнай манай министерство гүйсэд зүбшөөгөө һэн.

Ушар иимэһээ нэгэдэлэй коллектив хүдэлмэришэдэй хүсые, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые тааруулан табихаар хэмжээ ябуулгануудые зохёогоо. Үбэлэй сагта бэлэдхэл дүүрэнтэйбэ. Модо бэлэдхэлгын бүхы предприятинууд модо зөөлгөө таһалгаряагүй ябуулхаар, амаралтын үдэрнүүдые хүдэлмэришэдтөө ээлжэлүүлэн үгэхөөр уялгалагдаа. Тракторнуудайнгаа 20 процент шахууе хоёр халаанда, харин модо зөөдэг автомобильнуудаа гурбан халаанда заатагүй ашаглаха ёһотойбди. Модошодой һууринда дүтэ отологдохо модоной үсөөрһэн дээрэһээ үбэлэйнгөө үеын хүдэлмэриин 25 процентые вахтова аргаар эмхидхэхэ болообди.

Зундаа модо бэлэдхэжэ асархада илангаяа бэрхэшээлтэй газарнуудта мүнөө эршэмтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй. Эгээл энээнэй ашаар жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ юм. Энэ хэрэгтэ амжалта туйлахын тула хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай материальна урмашуулгын гурим хубилгагдаа.

Үбэлдөө бэлэдхэлээ бүри һайжаруулхын тула «Бурятснабсбыт» управлениэй, нефтебазануудтай, тумэр замшадтай харилсаа холбоогоо һайжаруулха ёһотойбди. Модо отолдог газарнуудта хүдэлмэришэдые халуун эдеэ хоолоор хангалгада онсо анхарнабди. Энэл ушарта хүйтэнэй үеын хүшэр зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

А. КОБЫЛКИН,
үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй ахамад инженер.

Бригадна подряд: онол арга, шанар, дэлисэ

УРМАШУУЛГАДА — ОНСО АНХАРАЛ

Хүнүүдэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхын, ульһа зорилгыень бадараахын тула ажахы эрхилэлгые үндэһөөрнь хубилган шэнэдхэхэ хэрэгтэй. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум дээрэ экономическа урмашуулганууд, арга нүхэсэлнүүд хадаа арадай ажахыда боложо байһан һайн талын хубилалтануудта шиидхэхы нүлөө үзүүлхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Ашаг үрэтэй ажахын механизм байгуулжа, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнэй хэмжээе ажалай эсэсэй дүнгүүдтэй, үйлэдбэриин ерээдүй болон гаргагдадаг продукциин шанар тухай һанаата бололготойнь холбоо һаамнай, хүдэлмэришэдэй арга шадал бүри ехэ гэжэ элирхэ, одоол хурдадхалгамнай иимэл аргаар ябуулагдаха ёһотой гэжэ ойлгохо һэмди. «Мүнөө үедэ экономико хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулхаһаа, предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй коллективүүдэй бэеэ даангн байдалда, харюусалга дээшэлүүлгэдэ, үүсхэл эдэбхидэ үргэн харгы нээжэ үгэмэ ажахын механизмые зохёон байгуулхаһаа шухаг, хойшолуулашагүй зорилго үгы» гэжэ М. С. Горбачев заахан байдаг.

Ажалай ба социальна асуудалнуудаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй 1985 оной августын 21-дэ батлан абаһан «Барилгада ажал эмхидхэлгын болон түлөөһэнэй подрядна аргануудые саашадань хүгжөөхэ тухай», СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй 1985 оной декабриин 10-да батлан абаһан «Цехүүдэй, потогуудай начальнигуудай, мастернуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ, ажалайнь урмашуулгые шангадхалга тухай» тогтоолнуудай үндэһөөр комбинадта эмхидхэлэй хэмжээнүүд абтаһан байна. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай тоо бүридхэлыень, барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй 1 миллион түхэригэй нормативаар салин хүлһэнэйнь фондые түсэблэлгэ хэгдээ. Мүн барилгын объект бүхэндэ хүдэлмэринүүдэй физическэ хэмжээнүүдэй үндэһөөр ажалай болон салин хүлһэнэй гаргашые гуримшуулгада онсо анхараабди.

Хамтын подряд хэрэглэлгэдэ бэлэдхэлэй ябуулагдахада, сагүргэлжэ хүдэлдэггүй хүдэлмэришэдэй тоогой норматив, жэлэйнь салин хүлһэнэйнь фонд зохёон табигдаа. Управлениин аппарадай, мүн мэргэжэлтэдэй анхаралда тусхай зүбшэл, заабаритай инструкцинууд, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажалда хабаадалгые хараада абан, үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө материальна урмашуулга тухай заабаринууд гаргагдаһан байна.

Заводой барилгын потогуудай, цехүүдэй хүдэлмэришэдые хамтын подрядта оруулха тухай асуудал профсоюзай комитедтэй зүбшэгдөө, удаань жэлэй хүдэлмэринүүдэй программа бэелүүлхэ тухай хэлсээн баталагдаа.

Комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэндэ гаргашалха мүнгэ зөөрике тодорхойлолгодо онсо анхарал хандуулагдаба. Тиихэдээ ажалай бүтээсын болон хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зэргын салин хүлһэнэй ургалта заатагүй хараада абтадаг байгаа.

Бүхыдөө хэгдэһэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнэй фондын үндэһөөр һара бүридэ салин хүлһэндэ гаргашалагдаха мүнгэ зөөриин хэмжээн тогтоогдодог гээшэ.

Комбинадтамнай хамтын гуримаар ажал эмхидхэлгэ урагшатайгаар ябуулагдана. Һүүлэй дүнгүүдые хараадаа абахада, хүтэлбэрилгын бүхы системые нарижуулан һайжаруулга хадаа үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгын гол арга болоо. Комплексно, хүдэлмэрээ эхинһээнь эсэс хүрэтэр хэдэг бригаданууд байгуулагдаа. Барилгын талмай дээрэ хабсаргагшадай, модошо дархашуулай, штукатур шэрдэгшэдэй, бетонщигуудай бригадануудые нэгэдүүлһэн 2 поток эмхидхэгдээ. Эдэнэр — 140 хүн нэгэ нарядаар цементнэ шала хэхэдээ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые потогуудай бригадануудай бүридэлдэ оруулһан байна. Тиихэдээ поточно барилгын онсо шэнжэнь харааһаа алдагдаагүй. Гол цехүүд урданайхиһаа хараа байса бэхижүүлэгдээ. Онсолбол, бүхы мэргэжэлэй түлөөлэгшэдэй: крановщигуудай, формовщигуудай, штукатур-шэрдэгшэдэй, слесарьнүүдэй, мүн инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэн нэгэдүүлэгдээ һэн. Мүнөө үедэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй талаар 12, заводой 27 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бригадануудай бүридэлдэ ажаллана.

Үйлэдбэриин томодхогдомол бригадануудай бүридэлдэ оруулагдаһан мастернуудай, бусад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй түлбэриень, материальна урмашуулгыень гуримшуулхаар хэмжээн абтаа. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй ба технологическа бэлэдхэл ябуулха, хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха, продукци үйлэдбэрилгын арганууды хүнгэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха зорилгонууд эдэнэй урда табигдана бшуу. Гэхэтэй хамта, хүдэлмэрээ эхинһээнь эсэс хүрэтэр хэдэг поточно подряд нэбтэрүүлгэ, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ бригадануудай хүдэлмэриин ажалай эсэсэй дүнгүүдые һайжаруулга гол анхаралдань байха ёһотой.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ түлбэриень тодорхойлходоо, гурбан иимэ дүн хараадаа абадагбди: барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй, мүн үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин номенклатурын талаар һарын түсэбэй дүүргэгдэһэниие, барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй, бүтээгдэдэг зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулһаниие, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэниие.

Хүдэлмэрөө эхинһээнь эсэстэнь хүрэтэр хэдэг поточно-хамтын подрядай гуримаар хүдэлөө һаа, гурбан янзын урмашуулга тогтоогдодог. Объектнүүдые ашаглалгада оруулһанай, түсэбэй ёһоор гаргашануудые доошолуулһанай ба ашаг олзо абаһанай, мүн барилгын материалнуудые, түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаһанай түлөө гээд тодорхойлон хэлэмээр. Хамтын ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригадануудай материальна урмашуулгые эмхидхэхын тула бригадын соведэй фонд эмхидхэгдэдэг.

Байгша оной үнгэрһэн арбан һарын туршада, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, олон объектнүүд ашаглалгада тушаагдаһан, олон объектнүүд хараалагдаһан болзорһоо түрүүн ашаглалгада дамжуулагдаһан, барилгын болзор хороогдоһон байна.

Түсэб зохёон табилгатай, барилгын үйлэдбэриин инженернэ бэлэдхэлые һайжаруулгатай, барилгые материально-техническэ талаһаань хангалгатай, баригдажа байгаа объектнүүдэй үйлэдбэриин-технологическа комплектацитай дурсагдагша подряд сэхэ холбоотой. Хүдэлэгшэдэй урма зорилгыень дүнгэхэдэ, ажалай түрүү онол арганууды дэлгэрүүлгэдэ, материальна нөөсэнүүдые гамтайгаар гаргашалхада, хүдэлмэриин эсэсэй дүнгүүдэй түлөө бригадын харюусалгые дээшэлүүлгэдэ тус подряд шухала арга нүхэсэл болодог гээшэ.

1986 оной арбан һарын туршада 14 бригадын 9-ниинь гэхэ гү, али нийтэ тоогойнь 64,3 процент хамтын подрядай гуримаар хүдэлөө. Өөһэдын хүсөөр хэхэ хүдэлмэриин түсэб 109 процент дүүргэгдэө. Подрядна бригадануудта нэгэ хүдэлмэришэнэй 31425 түхэригэй хүдэлмэри хээ һаань, энэнь юрэнхыдөө дунда зэргээр 9267 түхэригтэ хүрэһэн байна бшуу.

Гэхэтэй хамта, подрядна бригадануудай олошоролгонь, хэдэг хүдэлмэриинь хэмжээн комбинадай ажал ябуулгые һайжаруулгада горитой ехэ нүлөө үзүүлнэ гэхын аргагүй. Бригадна подрядай ашаг үрые доошолуулдаг, энэ түрүү аргые дэлгэрүүлгэдэ һаад боломо шалтагаан юун бэ гэхэдэ, түсэб зохёон табилгада үзэгдэдэг дутагдалнууд болоно. Гадна проектно-сметнэ документаци саг болзортоо тушаагдадаггүй ушарнууд байдаг. Материально-техническэ хангалтаһаа ехэ юумэн дулдыдадаг. Генподрядна болон субподрядна бригадануудай үйлэ хэрэгүүдээ хоорондоо зохилдуулан ажаллахань мүн лэ удха шанартай юм.

Саашадаа бригадна ажахын тоосооной ашаг үрые дээшэлүүлхэдээ, гансашье үргэноор дэлгэрэлгыень дэмжэхэ бэшэ, харин гол түлэб хүдэлмэрээ эхинһээнь эсэстэнь хүрэтэр хэдэг хамтын бригадна подряд нэбтэрүүлгые урмашуулха хэрэгтэй. Генподрядна, субподрядна эмхинүүд нэгэ мүһэн иимэ гуримда оруулагдаха аргатай болоно.

З. ОСТОЕВА,
Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай начальник.

УЛААН-ҮДЫН 1-дэхи ТЭЦ-дэ

Улаан-Үдын 1-дэхи ТЭЦ-эй коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой ажаллана. Турбогенераторай ахалагша машинист Павел Гончаров, слесарь Николай Бурлаков үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллажа, предприяти дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараһан байха юм. П. Гончаров үнинэй машинистнүүдэй нэгэн. Тэрэ «СССР-эй энергетикын отличник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Олон жэлэй туршада шэн габьяатайгаар ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар байгша ондо шагнагдаа. Улаан-Үдын предприятинуудые, хүн зониие электрын, дулаанай элшэ хүсөөр һайнаар хангаха хэрэгтэ тэдэнэрэйшье оруулһан хубита байха.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Слесарь Н. Бурлаков; 2. Турбинын ахалагша машинист П. Гончаров.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТАНУУДТА ТҮШЭГЛЭХЭ

Буряадай АССР-эй Госагропромой инженернэ албанай семинар-зүблөөнһөө хэгдэһэн тэмдэглэл

Районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэр, механизациин таһагуудай ахамад ба ахалагша инженернүүд, Госсельтехнадзорой инспекторнууд, заһабарилгын-техническэ предприятинуудай, хангалгын баазануудай директорнүүд, ахамад инженернүүд, заводуудай директорнүүд, колхоз, совхозуудай ахамад инженернүүд, райагропромэнергын хүтэлбэрилэгшэд, Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин кафедрын багшанар, республикын Госагропромкомитедэй мэргэжэлтэд һаяхан Бэшүүр тосхондо сугларжа, эндэхи заһабарилгын-техническэ предприятиин, XXI партсъездын нэрэмжэтэ ба «Рассвет» колхозуудай заһабарилгын ба техническэ талаар хангалгын баазатай танилсаһан байха юм.

Энэ семинар-зүблөөндэ хабаадаһан 340 хүн гурбан бүлэг боложо хубааран, нэн түрүүн эдэ ажахынуудай, мүн предприятиин ажал хэрэгтэйнь дүтэ танилсаа. Эндэ Бэшүүрэй РАПО-гой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ю. М. Прадед, заһабарилгын-техническэ предприятиин директор В. М. Павлов, колхозуудай ахамад инженернүүд тайлбари үгөө. Удаань районой соёлой байшанда зүблөөниинь үргэлжэлһэн байха юм. Тус зүблөөе республикын Госагропромкомитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Буряадай АССР-эй министр В. М. Пуховской нээжэ, партиин Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Л. Ефимовтэ үгэ үгэбэ. Тэрэ районойнгоо ажал хэрэгүүд тухай, энэ жэлые ямар үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэжэ байһан тушаа тодорхойгоор хөөрэһэн байна.

«Госагропромой инженернэ албанай шэнэ эрхэ байдалда ямараар хүдэлһэн ба хүдөө ажахые техническэ талаар хангалгые һайжаруулха зорилго тухай» асуудалаар Госагропромкомитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. Ф. Лобанов элидхэл хээ.

— Агропромышленна комитедэй ба нэгэдэлнүүдэй байгуулагдаһанһаа хойшо жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Энэ үедэ шэнэ эрилтын ёһоор манай республика дотор инженерно-техническэ албан байгуулагдаһан, РАПО бүхэндэ механизациин ба электрофикациин таһагууд эмхидхэгдэһэн байха юм. Эдэнэй хүтэлбэри доро колхоз, совхозуудай, заһабарилга-хангалгын, транспортна ба хабсаралгын, буйлуулан болбосоруулдаг промышленна предприятинуудай инженернэ албанай, материально-техническэ талаар хангалгын албанай хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой, — гэжэ нүхэр Лобанов элидхэлэйнгээ эхиндэ хэлэбэ.

Мүнөөдэрэй байдалаар республикын энергетическэ хүсэниинь — 2800 мянган мориной хүсэтэй юм. Энэнь аяар 200 миллион түхэригэй сэнтэй болоно. Агропромышленна комитедэй мэдэлдэ 11600 трактор, тэрэ тоодо К-700, Т-150 К түхэлэй хүсэ ехэтэй 1400 трактор, орооһоной, тэжээл бэлэдхэдэг, хартаабха хуряадаг 4600 комбайн, 12900 автомашина, тэрэ тоодо КАМАЗ түхэлэй 970 автомобиль болон бусад элдэб түхэлэй хүдөө ажахын машина, түхеэрэлгэ, механизмууд тоологдоно. Комитедэй предприятинүүд мүнөө 350 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ хэрэглэжэ байна. Хүдөө ажахые индустриин зам дээрэ гаргаха хэрэгтэ Госагропромой мэдэлдэ байһан хэдэн мянган механизаторнууд, заводуудай заһабарилгын мастерскойнуудай, энергетическэ ба хабсаралгын подразделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ албанай мэргэжэлтэд хубитаяа оруулха ёһотой. Республикамнай 12230 механизатортай, заводуудта, заһабарилгын эмхи зургаануудта 8100 хүдэлмэрилэгшэдтэй, 1000 гаран электригтэй, автомашинын 12600 жолоошодтой, инженерно-техническэ 1153 мэргэжэлтэдтэй юм гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Эдэнэр мүнөө сагай эрилтые дүүрэн хангажа шадаха аргатай. Инженернэ албанай хүдэлмэриие эрид хубилгаха гээшэ Агропромкомитедэй гол зорилго байһан, байһааршье.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор манай механизаторнууд түрүү онол арганууды хэрэглэн, энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ бата найдамтай үндэһэ һуури табяа. Нэн түрүүн тэдэнэр партийна, совет, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэри доро үбһэ тэжээл яһала ехээр нөөсэлһэн байха юм. Байгша ондо муу бэшэ ургаса хуряагдаа. Хүдөөгэй инженернэ албан таряан болон мал ажалые оньһожоруулха талаар нилээд хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэхээр. Ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудые үйлэдбэрилгэ 100 процент, тэжээл бэлэдхэлгэ 92, огородой эдеэ тарилга 58 процент оньһожоруулагданхай. Мал ажал дээрэ абажа харабал, эбэртэ бодо малай фермэнүүд 32 процент, һүнэй фермэнүүд 49, гахайн — 64, шубуунай — 76 процент оньһожоруулагдаһан байха юм.

Районуудай инженерно-техническэ албанай хүдэлмэриие абажа харахада, байгша ондо Госагропромой механизациин таһагууд тусхай табигдаһан программын ёһоор яһала тодорхой ажал ябуулаа. Илангаяа машинно-тракторна парк һайнаар хүдэлгэгдэдэг боложо байна. Тэрэнэй хажуугаар трактор, машинанууд, мал ажалай техникэ, түхеэрэлгэнүүд ашаг үрэтэйгөөр ашаглагдана. Техникэ заһабарилга зарим тэды һайжаруулагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар энэ жэлэй ургаса хуряалга, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ, хабарай тарилга саг соогоо үнгэргэгдэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, трактор бүхэнэй үдэр бүриин дүн 6,6 гектарта хүрэнэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 14 процентээр дээшээ болоно. Тиихэдэ тэдэнэй эбдэржэ һаатаха ушар эрид хороогдоо. Тоһо, түлишэ гаргашалга баһал бага болгогдоо гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Республикын заһабарилгын предприятинууд 1985 оной октябриин 1-һээ энэ жэлэй октябриин 1 болотор трактор заһабарилха түсэбөө 102 процент, ашаанай автомашина — 121 процент дүүргэһэн байна. Харин орооһоной комбайнуудые бэлдэхэ даабари бэелүүлэгдээгүй.

Агропромышленна комитедэй мэдэлдэ мүн лэ хангалгын элдэбын предприятинууд ороһон байха юм. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин «Агропромремонт» нэгэдэлэй заһабарилга-хангалгын предприятиин бэелүүлхэ үүргэ нилээд ехэ. Тэрэнэй хажуугаар «Агропроммехмонтаж», «Агропромэнерго», «Агропромтранс» нэгэдэлнүүдэй, РАПО-нуудай тусхай транспортна предприятинуудай, буйлуулан болбосоруулдаг промышленностиин предприятинуудые хангаха Улаан-Үдын заһабарилгын-техническэ эмхи болон бусад предприятинуудай хүсөөр республикынгаа Госагропромой предприяти болон организацинуудай бүхы техникэ, машина, түхеэрэлгэнүүдые саг соонь заһабарилха, тэдэниие техническэ талаарнь хангаха аргатай болонхойбди.

Гэхэтэй хамта инженернэ албанай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл бии байһаар. Ажахынуудай, мүн РТП-гэй мэргэжэлтэдэй ажалдаа хангалтагүйгөөр хандадаг дээрэһээ мүнөө хүдөө ажахын техникэ заһабарилгада дутагдалнууд дайралдана. Энэ талаар эрид хубилалта хэхээр саг хүрэжэ ерэнхэй.

Иимэ байдалые нэгэ жэшээ дээрэһээ харуулхаар. Нёдондо үнгэргэгдэһэн республикын зүблөөн дээрэ орооһо хуряадаг комбайнуудые заһабарилга байгша оной майн нэгэн болотор дүүргэхэ гэжэ хэлсэһэн аад, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Захааминай, Хяагтын, Загарайн, Яруунын районуудай ажахынууд таряа хуряалга болотор заһабарилһаар байгаа һэн. Иигэжэ бидэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шаданагүйбди. Тэжээл бэлэдхэдэг машинануудай заһабарилгые баһал хожомшог дүүргээ бэлэйбди. Энэ талаар республикын инженернүүдэй совет дээрэ Хяагтын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын болон бусад районуудай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тоосоһон байха юм. Зарим ажахынууд шанга донгодолгын һүүлээр ажалаа эрхилдэг гуримтай болонхой. Юундэ иигэхэ болоо зонбибди?

Ушар тиимэһээ энэ семинар-зүблөөн дээрэ тон һайнаар ойлголсохо хэрэгтэй болоно. Инженернэ албан ажалдаа эрид хубилалта хэнгүйгөөр, ажахы бүхэндэ машина, техникээ зүбөөр ашаглангүйгөөр

ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫДА

Хамһабариин ажахы байгуулжа, предприятиингаа коллективэй гэшүүдые эдеэ хоолой шухала продуктнуудаар гүйсэд хангадаг дүй дүршэл халан абаһан наймадахи СМУ-да гахайн фермэ түрүүлэн байгуулагдаһан юм. Энэ фермэ ветврач А. В. Козобиндо даалгагдаа һэн.

— Хамһабариин ажахы даажа абаһанһаа хойшо барилга хэжэ эхилээбди. Түрүүлэн 500 гахайн байра шэнээр бэряад, шэбхэ шабааһыень арилгаха, уһалха, тэжээлыень хубаарилжа үгэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхоо һэмди. Удаань зундаа июнь һарада түгэс бэлэн болоходонь Оймороой совхозһоо туд бүрэе гушан килограмм шэгнүүртэй 100 гахай худалдажа абаад, тэндээ харууһалжа захалаабди. Һүүлээрнь хоёр һарын үнгэрөөд байхада, үшөө 200 поршоонхо худалдажа абаабди. Иигэжэл хамһабариин ажахын һуури байгуулагдаа юм,— гэжэ А. В. Козобин хөөрэнэ.

Үнгэрһэн хугасаа соо тус ажахын энэ фермэдэ түрүүшын 120 поршоонхо абтажа, гушан центнер гахайн мяхан үйлэдбэрилэгдөө. Мүнөө гахайн фермэдэ гансашье үүсэлэгдэхэ гахайнууд шахагдана бэшэ, мүн тоо толгойнь олошоруулагдана. Энэ жэлэй эсэс болотор эндэхи коллектив гахайнуудайнгаа һүрэгые 500-да хүргэхөөр хараална.

Байгуулагдаһаар жэл шахуу болоһон тус гахайн фермэдэ эбтэй эетэй коллектив ажаллана. Жэшээлбэл, гахайшад П. Г. Филатова, К. В. Утюжникова, А. К. Зубарева, слесарьнүүд В. А. Мингалеев, Н. И. Виниченко, тэжээл шанаржуулан бэлэдхэгшэд А. И. Карпов, Г. У. Шашин, хүдэлмэришэн Е. П. Шульмейстер гэгшэд магтаалтайгаар ажаллана.

М. СУТУРИН.

Совет орон дотор

ШЭНЭ МАГАЗИН НЭЭГДЭБЭ

СТУЧКА (Латвиин ССР). Латвиин Стучкинска районой кооператорнууд хилээмэ бэряад, худалдаха магазин нээбэ. Эндэ арадай рецептээр шэниисын батон барижа, халуун зандань худалдажа эхилээ. Автомат лининүүдые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ, сүүдхэдэ 1,5 тонно амтатай хилээмэ барина. Эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй предприятиин хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэнхэй. Хилээмэ бариха хэрэгые һайжаруулха талаар Латпотребсоюзай баталан абаһан программын ёһоор тэрэ баригдажа, түхеэрэгдээ юм. Тус программа 1990 он болотор хараалагданхай.

— КПСС-эй ЦК-гай Политбюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн хилээмэнэй болон буулын зүйлнүүдэй шанарые һайжаруулха, тэдэнэй сортнуудые олошоруулха зорилгонууд манай программадашье гол һуури эзэлнэ, — гээд республикын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүдэй холбооной түрүүлэгшэ И. Страутиньш хэлэнэ. — Сельсовет, колхоз гү, али совхоз бүхэнэй хилээмэ баридаг бэрхэшүүлээрээ омогорходог байхадань, магазинуудта заримдаа амтагүй, түргөөр хаташадаг хилээмэ дурадхадаг байһаниинь ойндо орошогүй. Тиимэһээл бидэ гурилай, нэмэлтэнүүдэй шанар тухай, хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ тухай һанаагаа зобонобди. Технологи болон рецептура наринаар сахиха гээшэ тэдэнэрһээ сэхэ дулдыдана бшуу.

Республика дотор үйлэдбэрилэгдэдэг хилээмэнэй хахадһаа ехэ хубииень Латвиин кооператорнууд гаргадаг юм. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Латпотребсоюзай мэргэжэлтэд гансашье хүдөөгэй бэшэ, харин городой хүн зон-

…ОЗНО ТАРЯАШАД: ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГЫН ХАРАА ЗАМААР

Колхозуудай соведүүдэй түлөөлэгшэдэй бухэсоюзна суглаан

дадхахын тула таарамжатай эрхэ нүхэсэлнүүдые шадаалhaa, түргөөр, үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Тарян ажалай ашаг үрые ба тогтууритай байлгые дээшэлүүлгэ колхозуудай урда табигдаhан шухала зорилго болоно. Ороohо үйлэдбэрилгэ болбол манайороной гол шухала асуудал байhан зандаа. Мүнөө жэлдэ дүн хамта 210 миллион шахуу тонно ороohон суглуулагдаа. Энэмнай арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туд бүриин дундуур хэмжээнhээ 30 миллион тонноор ехэ болоно. Харин иимэ хэмжээн манай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангана гүй.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй эсэс тээшэ 250—255 миллион тонно ороohо суглуулха, тэрэнэй шанарые hайжаруулха, гектар бүриин ургасые дундаа зэргээр 22 центнер хүрэтэр дээшэлүүлхэ зорилго партиин Центральна комитет табинхай. Энэмнай ехэхэн ургалта. Гэбэшье энэ зорилго бэелүүлэгдэмээр. Ашаг үрэтэй технологидо үргэнөөр орохо гээшэ гол зорилго. Мүнөө жэлдэ 31 миллион гектарта түрүү технологёор ороohото ургамалнууд тарижа ургуулагдаа. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаhанай ёhoop, тэрэнэй нэбтэрүүлэгдэхэдэ орон соомнай 24 миллионhoo дээшэ тонно ороohон нэмэжэ абтаха байна. Байгша табан жэлдэ эршэмтэй технологёор тарижа ургуулагдадаг ороohото ургамалнуудай талмайе 50 миллиондо, ерэхэ жэлдэ 36 миллион гектарта хүргэхөөр хараалагданхай.

Ороohоной нөөсэнүүдые ехэдхэлгэдэ кукуруза үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэ ехэ удха шанартай. Кукуруза сүг[illegible] …

[illegible] гогдоhон зорилгонуудай хэмжээндэ хүрэхэ арга олгогдохо.

Мал ажалай нөөсэнүүд ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөлгын арга боломжонууд дээрэ, ажал хэрэг эмхидхэхэ талаар түрүү дүй дүршэл, дутуу дунданууды болон алдуу эндүүнүүдые усадхаха замууд дээрэ элидхэлшэ тодорхойгоор тогтоhон байна.

Колхозно үйлэдбэриин ургалтын эршые хурдадхаха эрхэ нүхэсэлнүүд болон ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулха тагаар партиин хараалhан ехэ хэмжээнүүд дээрэ СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ саашань тогтоо. Экономическа эрхэ нүхэсэлнүүд болон урмашуулгануудай нүлөөе шангадхалгада, түсэблэлгэдэ түрүү нормативуудые, ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэдэ, ажалай эсэсэй үрэ дүнгүүдhээ салин хүлhэнэй сэхэ дулдыдадаг болохын тулада гол анхарал хандуулагдана.

Ажахы эрхилэлгын экономическа шэнэ арга хэрэгсэлнүүд дотор колхозуудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха ябадал онсо hуури эзэлнэ. Тэрэнэй үндэр ашаг үрэ тушаа олон жэлэй бодото хэрэгүүд үнэншэмээр гэршэлнэ бшуу. Тиигэбэшье ороной бухы колхозууд ажахын тоосоо нэбтэрүүлээгүй, олзо доходуудаа гаргашануудтайгаа сасуулан тоолодоггүй байха юм. Ажахын тоосоондо ороhон гэжэ тоотой аад, үйлэдбэреэ хангалтагүйгөөр эрхилдэг, аша үрэгүй гээлтэ хоролтонуудые, ээн бусэ ябуулгануудые гаргадаг ажахынууд үсөөн бэшэ.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда миин лэ, бэлэн юумэ хүлеэгээд hууха ябадал байха сhогүй гэжэ мүнөөдэр эли тодоор хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэреэ хүгжөөхэ ба социальна хэрэглэмжэнүүдые шиидхэхэ мүнгэ зоориие өөрынгөө ажалаар олохо ёhотой бшуу. Харин имагтал үйлэдбэреэ али болохоор хүгжөөhэнэй, шадамар бэрхээр ажахыгаа эрхилhэнэй, ажахын тоосоо ба хамтын подряд хэрэглэhэнэй ашаар [illegible]

Финансова хүдэлмэри горитой [illegible]

[illegible] ги колхозуудай экономикые үргэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаха ушартай.

[illegible]

hүүлэй жэлнүүдтэ ажахынуудые хүтэлбэрилэгшэдээр эрдэм-hургуулитай, хэрэг дээрэнь шалгагдаhан олон тоото мэргэжэлтэд томилогдоhон байна. Мүнөө үедэ колхозуудай түлөөлэгшэнэрэй 80 процентhээ дээшэнхинь дээдэ эрдэмтэй хүнүүд болоно. Партиин Центральна Комитет, СССР-эй правительство хүтэлбэрилэгшын хүнгэн бэшэ ажалые үндэрөөр сэгнэдэг юм. [illegible]

[illegible]

Сугларhан дээрэ РСФСР-эй колхозуудай соведэй түрүүлэгшэ, Тульска областиин Новомосковско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. А. Стародубцев, Украинын ССР-эй колхозуудай соведэй түрүүлэгшэ, Херсонско областиин Белозерско районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. К. Моторный, Ростовско областиин Песчанокопско районой «Путь Ленина» колхозой звеньевой Н. В. Переверзева, Белоруссиин ССР-эй колхозуудай соведэй түрүүлэгшэ, Гродненско областиин Гродненско районой «Прогресс» колхозой түрүүлэгшэ А. И. Дубко болон бусад үгэ хэлэбэ.

[illegible]

[illegible] шадалые ашаглалгын үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ ябадал жэлhээ жэлдэ улам бүри шангаар табигдадаг болоно. Бидэ мүнөө энэ харгы зам дээрэ батаар гараа гээшэбди. Тиимэhээ саашадаашье энэ хараа шугамые үсэд нэтэрүүгээр бэелүүлхэ, шиидхэхы участогуудта бухы нөөсэнүүдээ нэгэдүүлэн хэрэглэхэ ёhотой болонобди.

Агропромышленна комплексын материально-техническэ баазые саашадань хүгжөөлгэдэ, эрхим шанартай хүдөө ажахын техникээр колхозууд болон совхозуудые гүйсэд дүүрэнээр хангалгада үгэ хэлэгшэ ехэ анхарал хандуулаа. Мүн тэрэшэлэн эршэмтэй технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ асуудал дээрэ тэрэ тогтоhон байна.

Эдэ технологинуудые хэрэглэхэдээ, газар эдлэгшэд журам hаринаар сахиха, мэргэжэл шадабари ехэтэйгээр хүдэлхэ ёhотой, гадна тарялан бухэнэй хайшаа байhаниие хараадаа абаха, ургамалнуудай хүгжэлтын биологидо анхарал хандуулха, үрмэдүүл, элдэб үбшэн, болон хорото хорхой шумуулнуудтай тэмсэлгын аша үрэ ехэтэй онол аргануудые хэрэглэхэ зэргэтэй болоно гээшэ. Эдэ бухы зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада кадрнуудай, илангаяа мэргэжэлтэдэй үндэр шадабари, мэдэсэ хэрэгтэй. Бухы ажалаа залан шуудаар. саг соонь бэелүүлхэ шухала. Тэрэл ушарта ороohоной баян ургаса абаха, тэрэнэй шанар hайжаруулха, гектар бухэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга боломжо эршэтэй технологинууд олгохо байна.

Мал ажалые эршэдхэлгын замда оруулха, эрдэм техникын дэбжэлтын түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хэрэг мүнөө тон шухала болоод байна.

Олон газарта эршэдхэлгэ гээшые ехэ юрынхеэр ойлгоно. Жэшээлхэдэ, үнеэдэй тоо толгойе үсөөрүүлhэн аад, фермэнүүдтэхи ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абаагүй, тиигэжэ hү үйлэдбэрилгын хэмжээн бага болгогдоно. Энэ хадаа Россиин Федерациин түбэй зарим областьнуудта сэхэ хабаатай.

Ехэ удаанаар, болохотой эмхидхэлгүйгөөр, hайн түсэблэлгэгүйгөөр мяха үйлэдбэрилгые эршэдхэлгэ ябуулагдана.

Ажал эмхидхэлгын болон урмашуулгын янза түхэлнүүд болон онол арганууд тухай, тэдэниие нарижуулан hайжаруулха тухай асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ саашадаа тогтобо. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороhоной ашаар газар бухэндэ ажахын дүүрэн тоосоондо хамтын подряд нэбтэрүүлхэ үргэн арга боломжо олдобо гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэhэн байна. Гэбэшье бусадhaa урид ажахын тоосоондо ороhон тухайгаа, хамтын подряд нэбтэрүүлhэн тухайгаа элидхэхын тулада яараха ушарнууд үзэгдэжэ, энэ хэрэгэй шанарай талада hула анхарал хандуулагдана. Зарим үйлэдбэриин эмхинүүд ажахын тоосоондо болон хамтын подрядта ороhондол тоотой байдаг. Энэ ушар түрүү онол аргануудай хүндые буурууна.

Хүдөө ажахые, тэрээнтэй нягта холбоотой, hалбаринуудые ниитэ нэгэн хүтэлбэриин органуудтай болон ажахы эрхилэлгын гуримтай агропромышленна комплекс болгон нэгэдүүлхэдээ, гаргаhан продукциие болбосоруулгын болон худалдалгын албантай хүдөө ажахын үйлэдбэриие нэгэдүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын алхамуудые хэбэ гээшэбди гэжэ В. П. Никонов хэлэбэ. Олон республика, хизаар болон областьнуудта агропромышленна комбинадууд бии болгогдоо. Гэбэшье агропромышленна нэгэдхэлгын гол зам энэ болоно гэжэ хэлэхэ эрхэгүйбди. Жэшээлхэдэ, Прибалтикада, Ставропольска хизаарта, Омско областьдо овощиин ,үлир жэмэсэй, шубуу үсхэбэрилгын болон бусад hалбаринуудай продукци болбосоруулха, худалдаха талаар нэгэдэлнүүд ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байдаг. Колхоз болон совхозуудые эсэсэй ехэ продукци гаргаха, тэдэнэй шанар hайжаруулха, иигэжэ хүн зониие нютагай арга нөөсэнүүдhээ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха эрмэлзэлтэй болгоходо энэ нүлөөлнэ. Хоёр талада ашатай туhатай байдал эндэ тоггоогдонхой гээшэ.

Ажал хубаарилгын ниитын гуримай хүгжэлтөөр, үйлэдбэриие мэргэжэлүүлгээр гүнзэгырүүлэгдэhэн агропромышленна нэгэдэл улам түргэнөөр хүгжэдэг, ашаг үрэнь бүри габшагайгаар ургадаг байна. Энэ хадаа — зайлашагүй хэрэг, тиимэhээ түс хэрэгтэ колхозуудай Соведүүд саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байха ёhотой. Хүтэлбэрилгые болон үйлэдбэриин байгууламжые нарижуулан hайжаруулха, тон шухала hалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа болон нөөсэнүүдээ суглуулжа шэглүүлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ. Ажахы доторхи мэргэжүүлгэдэ бии байhан арга боломжонуудые эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэ хадаа ажахын тоосоонтой болон хамтын подрядтай таарал-дуулагдахадаа, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые горитойгоор дээшэлүүлхэдэ нүлөөлhэн ашаг үрэ ехэтэй арга нүхэсэл болодог байна.

Эдеэ хоолоор хангалгын асуудалнуудые шиидхэбэрилгэдэ, колхозно байгууламжые демократизацилгада колхозуудай оруулдаг хубитые саашадань дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай үгэ хэлэгшэ тогтоhон байна. Хамтадаа ажахы эрхилэлгын хуули хадаа колхозой Устав мүн болоно. Тэрэнэй эрилтэнүүд ажабайдалда залан сэхээр бэелүүлэгдэнэ, Уставые хазагайруулга үсөөн дайралдана. Тиигэбэ ябашье хүтэлбэрилгын зарим органууд колхозой хэрэгтэ hамааралсана, юу хэхэ тухай, ниитын зоори ямар юумэндэ hомолхо тухай дээрэhээ захиран ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ болон мэргэжэлтэдтэ хэрэгтэ хэрэггүй заабари үгэнэ. Эдэнэртэ этигэхэ, хараалhан зорилгонуудаа бэелүүлхэ замуудаа өөhэдөө шэлэхэ арга боломжыень хангаха хэрэгтэй.

Агропромышленна комплексын болон тэрэнэй гол үндэhэн болохо хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтэ хүнүүдhээ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй зохёохы арга боломжонуудhaa сэхэ дулдыдаха болоно гээшэ, Манай урагшаа дабшалтын шиидхэхы нүхэсэл энэл ха юм. Ажахынуудта, районуудта, хизаарнуудта, областьнуудта болон республикануудта кадрнууд тухай асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байха шухала. Мүнөө сагай асуудалнууд тухай үгэ хэлэгшэ тогтоходоо, хэгдээд байhан юумэеэ шүүмжэлхы ёhoop хаража үзэхэ, хаана, хэзээ алдуу гаргагдааб, тэрээнhээ hургаал абаха саг ерээ гэжэ хэлэбэ. Ажалша коллектив бухэндэ, хүтэлбэрилгын болон захиргаанай шата бухэндэ шэнэдхэн хубилгалгын хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhаниие шэнжэлжэ үзэхэ, энэ хэрэгтэ улам үргэн эршэ, дэлисэ олгохо, ажал хэрэгэйнгээ hайжарха ябадал хангаха, зоной улам эдэбхитэйгээр ажаллаха эрхэ байдал байгуулха тон шухала.

Колхозно таряашад, агропромышленна комплексын бухы ажалшад Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо зэрюулагдаhан бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, хараалагдаhан түсэбүүдэйнгээ дүүргэлтын түлөө тэмсэлэй түрүүшын зэргэнүүдтэ жагсажа, оронойнгоо экономическа болон социальна хүгжэлтые хурдадхаха болон совет арадай hуудал байдал hайжаруулха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха аабза гэжэ найдажа байhан тухайгаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Колхозуудай соведүүдтэ зүбшэл заабари үгэhэн, урдань табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол баталагдан абтаба.

Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Бухэсоюзна социалис мүрысоондэ эдэбхитэйгээр оролсожо, оронойнгоо социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха зам хараалhан КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хубитаяа улам арьбадхахые колхозуудай соведүүдэй түлөөлэгшэдэй суглаан хүдөөгэй ажалшадые урялба.

* * *

Колхозуудай союзна Соведэй шэнэ бүридэл hунгагдаа. Московско областиин Ленинскэ районой Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **И. И. Кухарь** тэрэнэй түрүүлэгшээр дахинаа hунгагдаба.

(ТАСС).

Хани харилсаанhaa эхитэй

[ХА]МЖААНАЙ ҮСӨӨР

[illegible]

ЧССР хабаадажа, элдэб зорилготой рободуудые гаргахадаа, гүрэн бухэн өөрынгөө хубитые тусгаарлан оруулдаг байха гэжэ хэлсэгдэнхэй. Тиин эдэ оронуудта робототехникын зарим шэглэлнүүдые хүгжөөхэ тусхай түбүүд бии болгогдохо: НРБ-дэ—электроникын ба машина-бүтээлгын бага болон дунда хэмжээнэй бүтээлнүүдые хайлуулагдаhан түмэрөөр нимгэхэнээр хушаха, шэрдэхэ, мүн суглуулха рободуудые, ВНР-тэ—прибор бүтээлгын зүйлнүүдые суглуулха, шалгаха болон хэмжэхэ хүдэлмэри хэхэ рободуудые, ПНР-тэ—гагнаха рободуудые, СССР-тэ— шудхалаатай үйлэдбэридэ ба металл болбосоруулгада хэрэглэгдэхэ рободуудые, ЧССР-тэ—хабсаралгын ба шудхаха хүдэлмэри хэхэ рободуудые зохёохоор хараалагдана. Нэгэдэлэйхид өөhэд хоорондоо хэлсэжэ, робототехникын зарим түхэлнүүдые, хабсаргаха зүйлнүүдые бии болгохо талаар саг зуурын эрдэм-шэнжэлэлгын, проект зохёолгын коллективүүдые эмхидхэхэ болоно.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын программые бэелүүлгэдэ мүнгэ hомолхо гээшэ шухала асуудал мүн. Энэ талаар инвестици бэелүүлхэ гурбан арга хараалагданхай. Нэгэдэхинь, рободуудай зарим хубинуудые бүтээхэдээ, гүрэн бухэн өөрынгөө мүнгэ зоори хэрэглэхэ. Хоёрдохинь—Уласхоорондын инвестиционно, мүн Экономическа харилсаанай уласхоорондын банкнуудhaa урьhаламжа абаха арга, гурбадахинь —эгээл ехэ, тон шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүд хамтаржа, тусхай фонд бии болгоод, мүнгэ hомоголго мүн.

Программын гол шухала хэмжээ ябуулганууд СЭВ-эй гэшүүн-орон бухэнэй Экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдтэ оруулагданхай. Жэшээлхэдэ, 1986—1990 онуудта ПНР-эй Социально-экономическа хүгжэлтын түсэб табихада, түс программаар хараалагдаhан тематика анхаралда абтаа юм. Тиин шэлэгдэжэ hайшаагдаhан проектнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ, аппаратуранууд болон материалнуудые худалдан балгада мүнгэ зоори гаргашалха талаар түбэй фонд бии болгохоор хараалагдана.

Техническэ дэбжэлтын уласхоорондын программада оруулагдаhан хүдэлмэриие үргэдхэхэ талаар ехэ мүнгэ зоори таhалжа үгэхынь тула ПНР-эй предприятинуудые урмашуулха экономическа арга боломжонууд тодорхойлогдонс.

ВНР-эй Министрнүүдэй Совет эрдэм шэнжэлгэ хэхэ дунда зэргын болзорые хараалhан гүрэнэй түсэб баталаа. Тэндэнь юhэн программа оруулагданхай, зургааниинь СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй Эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программатай нягта холбоотой юм. Энэ түсэбэй ёhoop хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ түбэй фондhoo 19 миллиард форинт hомологдоо, мүн эды шэнээн мүнгэ зоори предприятинуудhaa үгтэхэ юм.

Дурдагша программын гол шухала асуудалнууд 1986—1990 онуудта, мүн 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор оруулагданхай. Партиин XXVII съезд дээрэ баталагдаhан КПСС-эй шэнээр найруулагдаhан Программа дотор арадуудайнгаа байдал hуудалые саашадань улам hайжаруулха, тэдэнэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ зорилгоор эрдэм, техникые түрүү зэргэдэ гаргаха түүхэтэ удха шанартай зорилгонуудые шиидхэхын тула үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй болгохо ба эрдэм-техникын дэбжэлтэ үргэдхэлгын гол шэглэлнүүдтэ аха дүү оронуудай хүсэлэл оролдолгые залан сэхээр нэгэдүүлхэ гээшэ онсо шухала гэжэ манай парти тоолоно.

Тиимэhээ 2000 он хүрэтэрхи үедэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай бэелүүлхэ Эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программа хадаа КПСС-эй XXVII съезд дээрэ табигдаhан холын хараата шухалын шухала зорилго, хани харилсаата социалис оронуудай хамтадаа бэелүүлхэ хэрэг болоно.

Сергей УВАРОВ,
техническэ эрдэмэй кандидат, СЭВ-эй Секретариадай советник.

(АПН).

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Аюулгүйн Совет заседани дээрээ резолюци батадан абажа, сэрэгэй талаар ЮАР-тай харилсаа холбоо бэелүүлгые буруушааhан эгээл шанга хэмжээнүүдые абахыень бухы гүрэнүүдые уриалба.

Сэрэгэй зорилгоор хэрэглэгдэжэ боломоор эд бараа, тэрэ тоодо самоледууд болон авиационно двигательнүүдые, электронно ба телекоммуникационно түхеэрэлгэнүүдые ЮАР-та худалдалга хорихыень Соведэй гэшүүд бухы оронуудые уриалhан байна. Апартеидые усадхахын түлөө, ООН-ой Устав соо, мүн хүнүүдэй эрхэнүүдэй бүгэдэ ниитын декларации соо батадхагдаhан эрхэнүүдтэй зохилдуулан, сүhэ шарайн илгаа гаргадаггүй общество байгуулхын түлөө Урда Африкын арадай тэмсэлэй хуулита байhые Аюулгүйн Совет батадхаба.

Баруунай зарим оронууд резолюци баталан абхуулхагүй гэжэ али болохоор оролдобошье, социалис болон бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй ниитэ нэгэн hаналтан байхадань, эсэсэй эсэстэ зүбшөөхэ баатай болоо.

Африкан гүрэнүүдэй hанамжын ёhoop, Преториин расистнууд тушаа хорилтонуудые түргөөр хэрэглэхэ, апартеидэй хархис гуримые усадхалгада шэглүүлэгдэhэн уласхоорондын хамтаралай баталан абаhан шиидхэбэринүүдые хүсэд бэелүүлхэ шухала.

ООН СОЁЛОЙ АРБАН ЖЭЛ ТУХАЙ

НЬЮ-ЙОРК. 1988—1997 онуудые ООН-ой болон ЮНЕСКО-гой туг доро соёлой хүгжэлтын бухы дэлхэйн арбан жэл болгон соносхохые ООН-ой хоёрдохи комитет (экономическа болон финансова асуудалнуудтай) Генеральна Ассамблейдэ дурадхаба. Хүгжэлтын соёлой талые онсолхо, онсо өөрын соёл болбосорол батадхан хүгжөөхэ, соёл болбосорол хүгжөөлгэдэ арадуудые үргэнөөр хабаадуулха, энэ талаар уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ гээшэ арбан жэлэй гол зорилго болохо ёhотой гээд резолюци дотор тэмдэглэгдэнэ.

Хүгжэжэ байгаа оронуудай «77-ной бүлэг» проектые дурадхаhан, 122 дуугаар баталагдаhан байна. Гансал США-гай делегаци тэрэниие буруушаагаа.

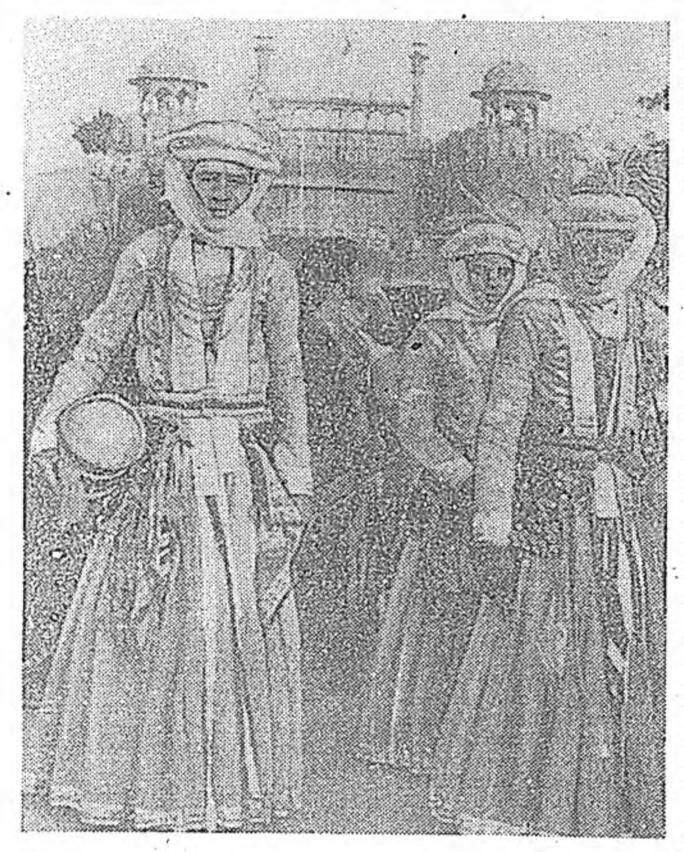

ИНДИ. Индиин ниислэлэй түүхэтэ Улаан фортын ханануудай хажууда нээгдэhэн соёлой национальна түрүүшын фестивальда 4 мянга шахуу хүгжэмшэд, дуушад, хатаршад, театрай болон циркын артистнууд суглараа. Хоёр долоон хоногой туршада үргэлжэлхэ hайндэрэй туршада городой элдэб районуудта хэмэл ендэр дээрэ тэдэ ооhэдынгоо бэлиг шадабари харуулха юм. Тэдэнэй программада энэдхэг классическа болон хүгжэмтэ искусствын түлөөлэгшэдэй, поэдүүдэй бүтээлнүүд оруулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дели хотодо нээгдэhэн соёлой национальна түрүүшын фестивальда хабаадагшад.

ТАСС-ай фотохронико.

ГДР-эй АРАДАЙ ПАЛАТЫН МЭДҮҮЛГЭ

БЕРЛИН. Дэлхэйн парламентнүүд болон арадуудта хандаhан СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгые ГДР-эй арадай палата амаршална, тэндэ найруулагдаhан дурадхалнуудые сүм дэмжэнэ. Амгалан тайбан ажаhуuxa гэhэн дэлхэйн бухы арадуудай халуун эрмэлзэл, тэрэниие бэелүүлхэ бодото зам харуулагданхай. ГДР-эй гүрэнэй засагай дээдын органой эндэ болоhон заседани дээрэ баталан абтаhан мэдүүлгэ соо энээн тухай хэлэгдэнэ.

Эб найрамдалта бухы хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлжэ, бултанда адли аюулгүй байдал хангажа, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхажа болохо гэжэ арадай палатын депутадууд тоолоно гээд документ соо хэлэгдэнэ. Хоорондоо хэлсээ хэжэ, шанга хиналта бэелүүлжэ, газар дээрэхи ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха арга боломжын бии байхада, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые замбуулинда нэбтэрүүлhэнэй хэрэггүй л. Замбуулиниие зэбсэгжүүлгэ бэшэ, харин буу зэбсэг хурялга газар дээрэхи ажамидаралые найдамтайгаар хамгаалха бшуу.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха талаар Советско Союзай дурадхаhан эрид шанга ба бэелүүлэгдэжэ боломоор хэмжээнүүдые ГДР-эй арадай палата шууд дэмжэнэ. Рейкьявикта бии болоhон түүхэтэ арга боломжые хүн түрэлтэнэй ажамидархын түлөө хэрэглэхэ хэрэгтэй. Ядерна хёмороо зүришэлдөөнэй орондо амгалан тайбан харилсаа холбоо бэелүүлхын тулада бухы хүсэ шадалаа элсүүлхэ шухала. Ондоо зам үгы. Мүнөө ажаhуугшадай ядерна дайнай аюулhаа айнгүй, амгалан ажаллахын тула бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха зорилгоор өөhэдынгөө союзнигууд болон эб найрамдалта бухы хүсэнүүдтэй хамта ГДР боломоор бухы юумэ хэхэ гээд ГДР-эй арадай палатын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Социалис оронуудаар

СОФИ. Козлодуйдо атомна электростанциин табадахи ба зургаадахи энергоблогуудай барилга дээрэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. 1 мянган мегоowатт хүсэтэй энергоблогууд СССР-эй техническэ туhаламжаар баригдажа байнхай.

Козлодуйдохи барилга социалис экономическа нэгэдэлэй эли тодо жэшээ болоно. Совет проектээр электростанци баригдана. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай үйлэдбэриин олон талын хамжаанай гуримаар СССР-эй, Болгариин, Венгриин, Румыниин, Польшын болон ГДР-эй предприятинууд АЭС-эй түхеэрэлгэнүүдые бүтээhэн юм. Болгар барилгашадтай хамта совет хабсаргагшад, Кубын ба Вьетнамай хүдэлмэришэд үрэ түгэсөөр ажаллана.

Республикада атомна элшэ хүсэн хүгжэлтын ехэ хараа замуудтай. Дунайн эрье дээрэ, Белен тосхондо 4 мянган меговатт хүсэтэй Болгариин хоёрдохи АЭС баригдажа эхилээ. Ороной хэдэ хэдэн хото городуудые дулаагаар хангахын тула атомна багахан электростанцинууд баригдахаар түсэбөөр хараалагданхай.

ГАВАНА. Кубын ниислэлдэ совет уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой түйлалтануудай ехэ выставкэ нээгдэнхэй. Тэрэниие Кубын мэргэжэлтэдтэ түрүү дүй дүршэл дамжуулгын hургуули болгохо гээшэ Гаванада выставкэ үнгэргэлгые эмхидхэhэн Уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой бухэсоюзна бүлгэмэй гол зорилго болоно .Выставкэдэ харуулагдаhан технологиие Кубын экономикын элдэб hалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэжэ болохо гээд тэрэниие харагшад нэгэн hаналтатайгаар тэмдэглэнэ. Энэ hонин выставкэ-hургуулитай республикын техническэ мэргэжэлтэдэй танилсалгань СССР-эй болон Кубын арадуудай хоорондохи бухы талын харилсаа холбоое бэхижүүлгэдэ гансал туhа нэмэри болохо бэшэ, харин Кубын экономикые хүгжөөлгэдэ тодорхой хубита болохо,— гээд ухаалан зохёогшодой болон уралан нарижуулагшадай национальна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Антонио Леон дель Монте ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэhэн байна.

(ТАСС)

ГАБЬЯА СОЛЫН ХҮШӨӨ

1918 оной эсэс һэн. Н. А. Каландаришвилиин ударидаһан отряд Түнхэндэ ангиин дайсадтай эрэлхэг зоригтойгоор тулалдажа байгаа. Энэ отрядай долоон хүниие бүридэһэн бүлэг Хэнгэргэ голые үгсэн, Саяан уулын хормойдохи тосхондо дүтэлбэ. Тэрэ үедэ Хэнгэргэ голой эрье зубшэн хэдэн тээрмэ бии һэн. Тэдэнэй дунда Михаил Сорокошиковой гэжэ баяжай тээрмэ байгаа. Бусэд тээрмэшэдһээ тэрэ холо һуудаг бэлэй.

Үлэн хооһон, даараһан, эсэжэ зүдэрһэн уланхан ой соо үргэлшээ, 7 бууга нюугаад, Таһархайн нэгэ айлда орожо, улаан хоолоо залгажа, амархаар дулаасажа гэлсэбэд ха. Ехэ хэрэг тэртэ орожо ерээдэнь, Сорокошиковой һамган тэдэнэй нэгэ-нэгээр аяга һабаад һү хэжэ үгөөд, һэмэхэн газаа гараашаба.

Долоон нүхэдэй аяганууда амандаашье хүргэжэ үрдеэдүй байтар, гэнтэ буутай хасагууд газаахаа орожо ерээд, тэдэниие бариха гэжэ заашань гараба. Удаань буугайнгаа хүрзөөр тархи түрүүгүй сохёод, улаантание ой руу түүхэ абаашахаа гэдэг.

— «Бидэнэр танда Совет засагыетнай харуулхабди, большевик нохойнүүд!» — гэлдэн, бандидууд амандаа орохысо хараал шэрээл табиһан байгаа. Тэдэ хүбүүд шиидшье гэжэ абяа гараагүй.

Партизанууд дунда арба гаратайхан Саша Закис гэжэ хүбүүн ябалсаһан юм. Харьшье залуухан һаа, Саша зэрлиг дайсадай урда нюдэнэйнгөө нулимса гоожуулха, уй-хай болложо байгаагүй. Шуһата харгытай шунахай дайсад партизануудые ой соо зэргэлүүлэн зогсоохоноойгоор һүүлээр буудажа унагаагаад, бэенүүдыень һэлмээр сабшаһан байна. Буудуулхынгаа урда партизанууд дайсадһаа хайра гүйгаагүй. Эдирхэн Саша холо руу шэртэһэн бүргэд шэнги омог зоригтойгоор үхэлые толгойгоо дээрэ үргэн угтаа һэн...

Шуһата хэрэгээ дүүргэһэн дайсадаашье тонилоо. Буудуулһан, сабшуулһан хүнүүдэй бэе дээрэүүр набшаһаа гүбинһэн модод гашуудалтай шуугажа, айтаһан мэтээр шууяна.

Бай... Энэ юун бэ? Модод гайхаһан шэнгеэр шуугаагаа зогсоохоодол гэбэ. Алуулһан хүнүүдэй дундаһаа нэгэниинь аалихан толгойгоо үндылзэн, гараараа газар тулаһаар арайхан гэжэ хоёр хүл дээрээ бодобо. Тэрэ хүн Михаил Вересов. Вересов буугай дуунай соностохотой зэргэ унаад, хүдэлэнгүй хэбтэһэн байгаа бшуу.

Зүгөөр һүүлдэ һэлмээр сабшалгын болоходо, хүнгөөр шархатаһан байба бшуу. Харин урдань хэбтэһэн томо шулуунда һэлмын хурса үзүүр тудажа, Михаилые халирхайгаар шархатуулаа ха юм.

Вересовэй хүл дээрээ бодоод, хайшаашье ошохоёо ойлгожо ядажа байтар, үшөө нэгэ хүн:

— Миша, — гэжэ шэбэнэһэн дуугараадхиба ха. Залд гэһэн Михаил эрьежэ харахада: — Петя Антонов! — гэжэрхибэ. Тэрэнэй аргааханаар дуугараашье һаань, үдэшын агаарай сууряанда хашхарһан мэтээр соностоо бэлэй.

— Шимни! — гэжэ Антонов һэргэлэн абяа гараад, — Туһалыш намдаа, — гэбэ.

Нүхэрынь һөөл хүндөөр шархатаһан, шуһаниинь ехээр гараа хэбэртэй.

Хүбшын дунда тэрэ хоёр бэеэ дүнгэлсэн ябажа, доошоо ошоһон зүргэдэ оробо. Нилээн удаан, үүрэй сайтар гурбан модоной зайда ябажа, нэгэ буряад айлай газаа хүрэжэ ерэбэ. Тэрэ айлынь Убаша Аюшеевич Хоборковой бүлэ байгаа.

Мүнөөхи хоёрнай газаань удаан зогсобо. Теэд хэды зүрхэлбэшье, саашаа ябаха арга шадалгүй болоһон дээрэһээ тэрэ айлда орохо гэжэ шиидэбэ.

Үлэн хооһон, дайсадта буудуулжа, улаан шуһаа адхаһан эдэ нүхэдтэ хаанаһаа шадал байха бэлэй даа.

— Юуншье болог! — гэжэ Михаил Вересов үүдыень тоншобо. Гэрэй эзэн Убаша үүдэндээ ерэжэ:

— Хэн бэ? — гэжэ асууба.

— Бидэ ооһэдын хүнүүдбди.

Шагнаархахадань ехэл зобоһон, тамиргүй абяан дуулдажа, Хоборков үүдэеэ нээбэ. Хуу шуһан болошоһон хубсаһатай үнэһэн хүхэ шарайтай хоёр хүн Хоборковой урда зогсожо байба. Тэрэ сошохын ехээр сошобо. Гэбэшье һүбэлгэн Убаша үбгэн юунэй болоһые таажа, юушье һурангүй гэртээ оруулба.

Хубсаһыень тайлуулаад, гэртэхинтээ хамһажа, шархыень уяад, галаа ехээр түлибэ. Үдхэн шара сайгаа шанажа, шархатаһан хоёр нүхэдые һайса эдеэлүүлбэ.

Хоймор тосхондо ажаһуудаг фельдшер О. Л. Могилев тэдэ хоёрто туһалһан юм. Теэд хүндөөр шархатажа, ехээр шуһаа гэһэн Петр Антонов амияа табиһан юм. Михаил Вересов нютагай зоной туһаламжаар эдэгэжэ, хүл дээрээ гараад, партизан нүхэдтөө бусаа бэлэй.

Уданшьегүй Түнхэндэ Совет засаг илан мандаа. Мүнөө Түнхэн нютагай түхэл шарай танихаар бэшэ болонхой. Үгытэй малшан угтай хүнүүд эрдэм ном шудалжа, өөһэдынгөө ажабайдалай эзэд болонхой. Теэд мүнөө үеын хүнүүд хэнэй ашаар иимэ һайхан жаргал эдлэжэ ябаһанаа мартаха ёһогүй, мартахашьегүй.

Пролетариадай агуухэ вождь Ленин багшын байгуулһан Коммунис партиин ударидалга доро илаһан социалис революци манай орондо бэлээр түйлагдаагүй бшуу. Харата дайсадай хара һабарта гэнтын ушараар ороһон долоон партизанай дүрбэнэйнь нэрэ тиихэ үедэ мэдэгдэнхэй байһан юм. Һүүлэй үедэ тэдэнэй нэрэ барандаа элирүүлэгдэжэ, хүүр дээрэнь бэшэгдэнхэй. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Михаил Вересов, Василий Вересов, Яков Мерзликин, Григорий Нагорный, Петр Антонов, Саша Закис, Ю. Кочмаринг гэгшэд болоно.

Революциин түлөө тэмсэһэн, тэрэнэй түлөө ами наһала үгэһэн эдир хүбүүн Саша Закисай болон тэрэнэй нүхэдэй нэрэ хэтэдээ мүнхэ. Тэдэнэрэй дурасхаал мүнхэлэн, Аршаан курорт Таһархай тосхон хоёрой хоорондо хүшөө табигдаһаар үнинэй. Аршаанай дунда һургуулиин комсомолшууд пионернүүд, багшанартаяа тэрэ хүшөө харууһалдаг юм.

Хүшөө — габьяа солын гэршэ мүн.

Аршаан курорт шадар хүдөөлүүлэгдэһэн долоон партизан тухай мэдээсэл «Буряад үнэн» газетэдэ арбаад жэлэй саада тээ толилогдоһон. Тиихэдэ партизануудай дүрбэниинь лэ мэдэгдэнхэй байһан юм. Харин мүнөө эдэнэрэй бултанайнь нэрэ обогууд тодоруулагдажа, хүшөө дээрэ бэшэгдэбэ.

Бабушкин хотын музейн хүдэлмэрилэгшэд эдэ партизануудай нэрэнүүдые тодоруулжа, районой «Саян» газетэ дээрэ толилһон байна.

Б. БИРБАЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата багша.

Манай хитэ

МАКСИМОВ Василий Максимович

(НАҺА БАРАҺААР 75 ЖЭЛЭЙ ОЙДОНЬ)

XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта ажаһууһан уран зураашадай дундаһаа В. М. Максимовай нэрэ бидэнэй анхарал мүнөөшье татаһаар. Тэрэ М. Шибановай венециановска һургуулиин уран зураашадай удаа ородой таряашадай ажабайдал зураглажа эхилһэн алдартай.

В. М. Максимов Новгородско губерниин Новоладожска уездын Лопино һууринда үгытэй таряашанай бүлын дүрбэдэхи хүбүүн боложо, 1844 оной январиин 17-до түрэһэн юм. Тэрэ бага балшар наһандаа үншэржэ, ехэ олон бэрхэшээлнүүдые дабаһан байна. Юумэ зураха, урлаха дуратай һэн тула В. М. Пешехоновой, К. А. Ярыгинай мастерскойнуудта, удаань технологическа институдай дэргэдэхи уран зурагай һургуулида, академидэ өөрынгөө хүсэл оролдолгоор орожо һураһан, нарин арга шадабаритай, түгэс мэргэжэлтэй болоһон байгаа.

Үшөө академидэ һураха үедөө (1864 он) нэрэ соло, алтан медаль асарһан түрүүшынгээ бүтээл — «Үбшэн үхибүүн» гэһэн зураг зураһан юм. Имагтал энэл үеһөө эхилжэ, таряашанай ажабайдалые зураглалга тэрэнэй зохёохы ажалай гол тематика болоо.

1870-дахи онуудта Максимовай зохёохы ажал түгэс һалбаран хүгжэбэ. «Таряашанай хуримда эльбэшэнэй ерэлгэ», «Гэр бүлын һалалга», «Үри шэриин түлөө аукцион», «Үбшэн үбгэжөөл» гэжэ нэрлэгдэһэн эгээл эрхим захатануудаа энэ үедэ тэрэ бүтээгээ.

1871 оной зун В. М. Васнецовтой суг Киевтэ ажаһуухадаа, олон зурагуудые бүтээжэ, ноябрь һарада эмхидхэгдэһэн нүүдэл нэгэдэхи выставкэдэ табиһан байгаа. «Семейная молитва» гэһэн зурагайнгаа түлөө Уран зураашадай бүлгэмэй гэшүүнээр абтажа, бүхы наһаараа тэрэнэй эдэбхитэй гэшүүдэйнь нэгэниинь ябаһан юм.

Нүүдэл выставкэдэ табигдаһан эрхим зурагуудые, тэрэ тоодо В. Максимовай 7 жэлэй туршада бүтээһэн «Таряашанай хуримда эльбэшэнэй ерэлгэ» гэһэн эгээл томо захатые (энэ зурагайнгаа түлөө академик гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн) П. М. Третьяков өөрынгөө галерейдэ худалдажа абаһан юм.

Хүдөөдэ муухан хара гэр соо тэрэ ажаһууһанаа, һамгандань «Любша» гэжэ буусын үгтэхэдэ, тиишэ нүүжэ ошобо. Тэндэ байхадаа, байгаали харуулһан зурагуудые бүтээгээ. 1898—1899 онуудта Михайловское, Тригорское ошожо, А. С. Пушкинай ажаһууһан газарнуудтай танилсажа, хэдэн зурагуудые, этюдүүдые хэбэ. Тэдэнь «Пушкинай ажаһууһан газарнууд» гэһэн альбомдо оруулагдаһан байна. Мүнгэ зөөреэр тэрэ хэды ядалдаашье һаа, зураашынгаа мэргэжэл орхёогүй. «Амаралтын үдэрэй гүйлта» гэһэн томо зураг бүтээжэ байһанаа, тэрэнээ дүүргэжэ үрдингүй 1911 ондо наһа бараһан юм.

«Максимовай зурагууд ородой уран зурагай искусствада өөрынгөө һууринуудые олохо, тэрэнэй зурагуудаар һонирхолго үеһөө үедэ дамжуулагдаха, даруу номгон зантай юрын зураашын нэрые хүн зон хододоо һанажа, хүндэлжэ ябаха байха» гэжэ И. Е. Репин бэшэһэн юм.

Н. СЕМЕНОВА,
(«Уран зурагай календарьһаа» абтаба).

Москва хотодо үнгэргэгдэһэн Политическэ плакадай уласхоорондын дүрбэдэхи конкурс түрүү үзэлтэй графическа искусствын түйлалтануудай ёһото харалга болобо. Тэндэ 53 ороной уран зураашадай 5 мянга шахуу зураг табигдаһан байна.

«Ажамидаралай нэрэ хүндын түлөө» гэһэн плакадай автор И. Петровто (Болгари), «Ленин. Октябрь. Эб найрамдал» гэһэн триптихэй автор Н. Волоходо (СССР). «Бүлтанда амгалан байдал!» гэһэн триптих бүтээгшэд И. Марковский, С. Школник гэгшэдтэ нэгэдэхи һуури олгогдоо.

Венгриин, Вьетнамай, Монголой, СССР-эй, Чехословакиин түлөөлэгшэдтэ хоёрдохи һуури, Бразилиин, Мексикын, Румыниин, СССР-эй ба Японой зураашадта гурбадахи һууринуудые жюри олгоо.

— «Эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө» гэһэн уряатай конкурсмнай дэлхэйн олонхи уран зураашадта дүтэ байгаа,— гэжэ жюрин түрүүлэгшэ РСФСР-эй арадай уран зурааша О. Савостюк хэлэнэ.— Публистическэ тодо хурса, политическэ үнэн зурагуудаараа дэлхэй дээрэ амгалан байдалай мандахын түлөө плакатистнууд ооһэдынгоо хубита оруулба гээшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хоёрдохи шанда хүртэһэн «Амгалан байдал мандаг!» гэһэн плакат. Авторынь Шаравын Чойжил (МНР). 2. Гурбадахи шанда хүртэһэн «Эб найрамдал илаха» гэһэн плакат. Авторынь Николае Корнелиу (СРР). 3. «Үхибүүд! Ехэшүүлэй галаар наадахые хоригты!» гэһэн плакат (урмашуулгын шан). Авторынь совет уран зурааша П. Дик.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРХИМЛЭГШЭНЬ ТҮРҮҮЛҺЭЭР

Буряадай АССР-эй 53-дахи чемпионадай 9-дэхи, 10-дахи турнуудта шанга тулалдаан болоо. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэ И. Брылев В. Агафоновтой уулзахадаа, эдэбхи ехэтэйгээр наадаа. Нүгөөдэнь хёрхо наринаар хамгаалга хэжэ, хоёрдохи үдэртөө тэдэнэр тэнсээ. Һүүлшын һууринуудые эзэлжэ ябаһан В. Токуренов БГПИ-гэй студент Т. Ивановто алдаа. Ветеранууд Н. Галданов, Б. Сампилов гэгшэдэй уулзалга тэнсүү тэмсэлдэ үнгэрөө. Теэд Сампилов оһолтожо, хүбүүгээ алдахадаа, шүүгдэхэ баатай болоо. Нёдондоной чемпион И. Елсуковтой уулзаһан В. Цыреннимаев онсо өөрсөөр наадаһанай ашаар амжалта туйлаа. Б. Митыповтэй сагаанаар наадаһан А. Рушаков бүри дебютһээ эдэбхигүйгөөр наадажа, партияа алдаа. П. Кликуновтой хараар наадаһан А. Митупов партиин хахадта хүбүүгээ табижа үгөөд, алдаһан байна.

10-дахи турта Н. Галданов В. Назимовтай наадахадаа, бу-люу байдалда алдуу хэжэ, хоёр хүбүүгээ абхуулаад, эндшпильдэ шүүгдэшэбэ. И. Брылев А. Митуповай урдаһаа дебютдэ һайнаар наадажа, хүбүүень «бүдэрүүлээд», нүгөөдэеэ урагшагүйдүүлээ. Б. Сампилов А. Рушаковтой наадахадаа, түрүүшээр мэгдээд, хожомынь байдалаа тэгшэлжэ, нүгөөдэнь бодоёо алдаха болоходоо, булигдаһанаа мэдэрээ.

Нёдондоной чемпион И. Елсуковой урдаһаа наадаһан В. Эйдис удаа удаагаар хэдэн алдуу хэжэ, булигдаа. В. Токуренов А. Раднаевай урдаһаа тэнсэхэ шадалгүй байшоо. Хойшолуулагдаһан партида Б. Митыпов түгэсхэлэй шатые шадамараар үнгэргэжэ, В. Цыреннимаевые шүүгээ. Арбан турай һүүлээр ЛВРЗ-гэй инженер И. Брылев түрүү һуурида, удаань Б. Сампилов, нёдондоной чемпион И. Елсуков, Б. Митыпов гэгшэд ябаа.

Л. ГАРМАЕВА.

Сүүдэй залһаа

ҺОГТУУДАА НАЙДААД...

Аажамхан үдэшэ арюухан агаараар амилан, авиазаводой табадахи цехэй хүдэлмэришэн А. В. Шангин Грибоедовэй нэрэмжэтэ үйлсөөр яаралгүйхэн алхалжа ябаба. Ажалай халаан дүүрэһэн даа, зүрхэ сэдьхэл амгалан тэнюун. Һаяхан хараһан уран һайханай фильм тухай Шангин бодомжолоод үзэнэ... Гэнтэ хараал-шэрээл, шанга-шанга абяанууд гоё һайхан бодолнуудыень таһалдуулба. Шангинай толгойгоо үргэжэ харахадань, урдань ябаһан хоёр залуу хүбүүд гараа арбагануулан, тон шангаар юуншьеб тушаа тоосолдоно гү, али хөөрэлдэнэ гү — ойлгохоор бэшэ. «Һогтуунууд. Ямар муухай юм», — гэжэ һанамсаараа, Шангин һогтуу абяануудые дуулахагүйн тула урдань гаран, холодохо һанаатай, алхамаа түргэдүүлбэ.

«Эй ши! хүлеэгыш, манай кампаниин хүниие хараагүй гүш?» — гэжэ һогтуушуулай барагар шарайтай нэгэниинь хэрэлдээ эхилхэ һанаатай дээрэлхүүгээр асууба. Танихагүй хүнһөө юу һурааб гэжэ һанан: «Хараагүйб»,—гэжэ богонихоноор харюусажархёод, Шангин алхамаа бүри түргэдүүлбэ. Һогтуу хүн хойноһоонь гүйжэ, Шангиниие хүсөөд, тархи түрүүгүй сохижо эхилбэ. Хоёрдохинь ута гасуу бариһан гүйжэ ерээд, хамтаран, ямаршье гэмгүй хүниие зэрлиг муухайгаар сохижо оробо.

Наншалдаанай абяа дуулаһан хажуудахи гэрнүүдэй хүнүүд гаража, хулиганнуудые номгоруулха гэхэдэнь, тэдэнь хэнииешье шагнангүй, унаһан Шангиниие сохижол байбад. «Милици дуудахамни!»,— гэжэ хэн нэгэнэй хашхархада, айшаһан хулиганууд түргэн тэндэһээ тэрьед эбэ. Удангүй милициин хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, холо ошоогүй хоёр һогтуушуулые баряа. Эдэнэр авиазаводой хүдэлмэришэд Б. К. Ширыпов, Е. В. Лабзо гэгшэд байшоо.

Зэмээ мэдэрһэн хулиганууд һогтуу байгаабди, юундэшьеб хүниие сохиһоноо мэдэнэгүйбди гэлдэжэ байгаад, хэһээлтэ багаар үгэхыень сүүдэй гэшүүдые гуйба. Харин һогтуу байһаниинь эдэнэрэй зэмыень бүришье ехэдүүлнэ, гэмнэгдэгшэд урданьшье хулиган ябадалнуудайнгаа түлөө милицидэ ороһон юм гэжэ тодорхойлоод, Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай сүүд Б. К. Ширыповые, Е. В. Лабзое дүрбэн жэлээр эрхыень хаһаба.

П. СЫРОМЯТНИКОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ШАМБАЙШУУЛ ШАЛГАРБА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулиин (ШВСМ) түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэжэ, спортын найман бүлгэм болон клубай 80 гаран барилдаашад хабаадаһан байгаа.

Энэ мүрысөөндэ залуушуул һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, технологическа болон багшанарай институдуудай хэдэн залуу барилдаашад бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулжа, сугларагшадай анхарал татаһан байха юм.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Баяр Батуев илажа гараа.

52 килограмм. Энэ шэгнүүртэ сугларһан долоон барилдаашадай гурбаниинь спортын мастернууд һэн. Эгээл тиимэһээ тэдэнэр лэ залуушуулһаа шалгалта абаха ёһотой болобо. Дүхэригһөө дүхэригтэ мүрысөөн улам эршэдэжэ, имагтал эгээл һайн һорилго бэлэдхэлтэйшүүлынь түгэсхэлэй наадандаа гараба. Манай үнинэй мэдээжэ спортын мастернууд Лубсан Айсуев (БГПИ-гэй спортклуб) Валерий Балдуев (ВСТИ-гэй спортклуб) хоёрой илажа гараһаниинь лэ ШВСМ-эй чемпион болохо байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ удаада тэдэнэй хоорондо тиимэшье шанга тэмсэл болобогүй. В. Балдуев һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, 7:1 тоотойгоор илалта түйлаба. Багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Тумэн Нанзатов ехэ амжалта түйлажа, гурбадахи шанда хүртөө. Тиихэдээ тэрэ илалта түйлаһан В. Балдуевтай уулзахадаа, айхабтар шанга тэмсэлдэ 2:4 тоотойгоор шүүгдэһэн байха юм. Энэнь Нанзатовай бар хүсэтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй, ехэл ерээдүйтэй барилдаашан болоһые гэршэлнэ.

Удаадахи шэгнүүртэн сооһоо технологическа институдай студент, уласхоорондын классай спортын мастер Сергей Замбаловтай ана-мана хабаяа туршаха хүн олдобогүй. Үнгэрэгшэ һарын эхеэр Японой ниислэл — Токио хотодо болоһон нүхэд ёһоной хоёр уулзалгын нэгэндэ илалта түйлаһан Сергей Замбалов жэл бүхэндэ мэргэжэл шадабаряа, арга дүрэеэ улам нарижуулан мүлижэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрэ бүхы уулзалгануудтаа ядамаггүйгөөр илажа гараба. Мүнгэн медальда хүртэхын түлөө спортын мастер Виктор Монсонов («Трудовые резервы») спортын мастерта кандидат Валерий Шагжитаров (БГПИ-гэй спортклуб) хоёрой хоорондо һонирхолтой, шанга тэмсэл болоо. Тиихэдээ В. Шагжитаров ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа харуулжа, илалта түйлаһан байна.

62 килограмм. Эндэ гол түлэб «Забайкалец» гэжэ спортклубай гэшүүд — спортын мастернууд Александр Бардаханов, Юрий Сандаков гэгшэд түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаба. Александр нүгөөдынгөө арга дүрые һайнаар таажа, түрүү һуури эзэлбэ. А. Бардаханов «Динамо» бүлгэмэй барилдаашан Аркадий Будаевта шүүгдэшоо һэн. Гэбэшье А. Будаев Ю. Сандаковто шүүгдэһэн дээрэһээ аяар гурбадахи һуурида түригдэшэһэн байгаа.

«Динамо» бүлгэмэй тренер спортын мастер Владимир Шестаков түгэсхэлэй уулзалгада бүлгэмэйнгөө түлөөлэгшэ спортын мастерта кандидат Гомбо Шагдуржаповые 11:4 тоотойгоор шүүгэд, ШВСМ-эй чемпион болобо. Багшанарай институдай студент Солбон Гармаев бронзо медаляар шагнагдаа. Тиихэдэ энэ шэгнүүртэ бэлигтэй бэрхэ хэдэн залуу хүбүүд ургажа байна. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, нэн түрүүн С. Ивахинов, В. Цырендашиев, Р. Махазагдаев, Н. Бровкин гэгшэд болоно. Тэдэнэр өөр өөрын арга дүрэтэй, шандааһа шангатай, эрэлхэг зоригтой барилдаашад юм. Саашадаа һорилго бэлэдхэлдээ анхаралтайгаар хандаад байбал, СССР-эй спортын мастерай норматив һаяар дүүргэхэ аргатай байна.

74 килограмм. Манай республикын мэдээжэ барилдаашан, уласхоорондын классай спортын мастер Борис Будаевтай тэнсэжэ, хабаяа туршаха хүн энэ шэгнүүртэ олдобогүй. Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгшэ, спортын мастер Александр Геращенко — хоёрдохи, технологическа институдай студент Евгений Мохоров гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

«Урожай» бүлгэмэй тренер спортын мастер Алексей Мархаев удаадахи шэгнүүртэ шалгарба. Энэ шэгнүүртэ хэдэн бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашад, тусхайлбал, Андриан Анганов, Александр Елбаскин, Евгений Захряпин гэгшэд урган гаража байна. Захряпин — хоёрдохи, Анганов гурбадахи шангуудта хүртөө.

Технологическа институдай студент спортын мастер Владимир Табинаев 90 килограммай шэгнүүртэ хабаяа туршахадаа, илалта түйлаһан байха юм. А. Жуков, Р. Валеев гэгшэд шангай һууринуудые эзэлбэ. Багшанарай институдай студент Сергей Шайдуров һүүлэй үедэ һорилго бэлэдхэлдээ анхаралаа һуладуулһан дээрэһээ эрхим гурбанай тоодо орожо шадабагүй.

Хүндэшэг болон хүндэ шэгнүүртэн сооһоо спортын мастернууд Сергей Пашинский («Урожай»), Михаил Елбаскин («Буревестник») илажа, ШВСМ-эй чемпионууд болобо.

Энэ мүрысөөн хэдэн шэнэ нэрэнүүдые элирүүлээ. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Т. Нанзатов, В. Шагжитаров, А. Будаев, С. Гармаев, А. Анганов, Р. Валеев болон бусад болоно. Гэхэ зуура спортын бүлгэмүүд болон клубуудай тренернүүдэй, мэргэжэлтэдэй хүдэлмэридэ ушаржа байһан дутуу дунданууды элирүүлээ. Энэнь юун бэ гэхэдэ, тэдэнэр бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашадые олоной дундаһаа шэлэжэ олоод, тэдэниие тусхай гуримаар, программын үндэһөөр һурган һориногүй гэжэ тэмдэглэлтэй.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө — материалнуудай суглуулбари. 2000 килограмм — жэлэй дабаан.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: үгэ ба хэрэгэй нэгэдэл. «Агитевтобусой замаар»—В. Помулевой статья. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө — материалнуудай суглуулбари. Табан жэлэй габшагай барилганууд. «Байдалынь түлюур» — М. Яковлевай хэһэн хөөрэлдөөн. Шэнэдхэн хубилгалгын замууд: ажалай бүтээсэ ба салин хүлһэн.

Гурбадахи хуудаһанда. Колхозуудай совевдүүдэй түлөөлэгшэдэй бүхэсоюзна сүглаан — ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Сибирьтэ дуратай һэн» — Л. Кузнецовагай статья.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — «Джен Эйр» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 10.45 — «Аяншалагшадай клуб». 11.45 — Шэнэ һонин. (11.50 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.30 — «Петерс» — уран һайханай фильм. 18.10 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». **Улаан-Үдэ.** 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «Продукци гүрэндэ тушаан абаха гурим тухай». 19.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөө эдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Демократи ба хуули. 21.40 — Концерт. 22.00 — Время. 22.35 — Чернобыль хотодо РСФСР-эй арадай артистка А. Пугачевагай концерт. 23.30 — Баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Дэлхэй ба залуушуул».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.35 — Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 14.35 — Немец хэлэн. 11.05 — «Багша» — телеочерк. 12.05 — «Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ». 13.05 — «АБВГДейка». 13.55—Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10-дахи класс. 14.05—Н. А. Некрасов. «Мороз — Красный нос». 15.05 — Баримтата фильм. 15.25 — Дайнай һүүлшын залп. 16.05 — Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 18.30 — Соносхолнууд. **Москва.** 18.40—Мультфильм. 19.00 — «Урданай аялга һайхан дуунууд». **Улаан-Үдэ.** 19.45 — «Светофор». 20.10 — Мультфильм. 20.20 — «Экран» — теле-суглуулбари. 20.50 — «Фитиль». **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.20 — «Н. Тихонов. Времена и дороги» — телефильм. 22.00—Время. 22.35 — «Приходи свободный» — уран һайханай фильм. 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев)—«Шахтер».

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Зарим нютагуудаар багахан саһан орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай болон хойто нютагуудта 0—5 ба 10—15, бусадтань 5—10 градус хүйтэн болохо.

Улаан-Үдэдэ саһан орохогүй. 5—7 градус хүйтэн болохо, һулаханаар һалхилха.

Үглөөдэр зарим нютагуудта багахан саһан орохо, бордоһолхо.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00489. Заказ № 219.